

చందమామ

మే 1975

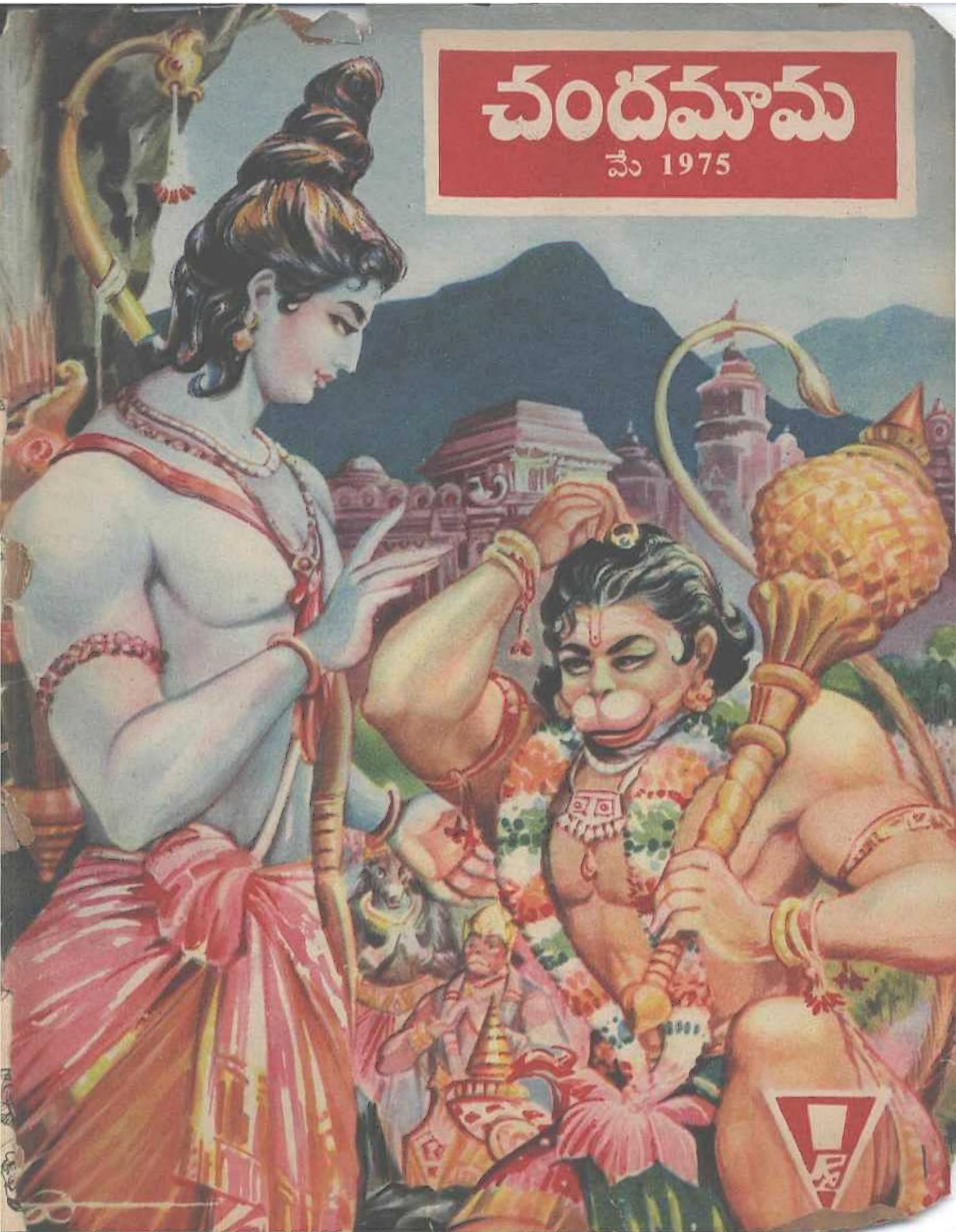

Photo by: M. DUDHEDIYA

SELLER

నోరూరించే మనసుదోచే మైమరపించే

పాప్ పాపిన్స్

పండ్ల రుచిగల పిప్పరమెంట్లు

5 పండ్ల సువాసనలలో—
రాస్బెర్రీ, అనాస, నిమ్మ,
నారింజ, మోసంబి!

everest/981/pp-11

పుష్టికరమైనది, ఎక్కువ మాంసకృత్తులు
వున్న మోడర్న్ పీనట్ బటర్ను
అనేక మధురమైన పద్ధతుల్లో
పుపయోగించవచ్చు, స్వాండ్ విచ్లు,
ప్యాన్ కేక్లు, డోసెలు పరాఠాలమీద-
దాన్ని రాసి, తినండి, సూప్లు,
సేవరీలు, కేక్లు మరియు పులావులకు
కూడా దాన్ని చేర్చండి.

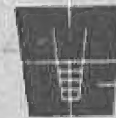
ఆహార తయారీ పద్ధతి
పీనట్ బటర్ బిస్కట్లు

2 కప్పుల పిండి, 4 చెంచాల
బేకింగ్ సోడా, చెంచాడు ఉప్పు
బాగా కలపండి, వేళ్లచిగుళ్లతో నెయ్యిని.
మోడర్న్ పీనట్ బటర్ను చేర్చండి.
మెత్తటి ముద్దగా అయేందుకు చాలినంత
పాలనుమాత్రం పోయ్యండి, పీటమీద

పిండిని పినకండి. 1/3" మందంగా
మెత్తగా వొత్తండి, బిస్కట్ కట్టర్ లేదా
చాకుతో బిళ్లగా కొయ్యండి,
వెన్నరాసినకాగితంమీద వుంచండి,
ఫోర్ముతో గుచ్చండి. (450° ఫా) వేడి
పొయ్యిలో 12-15 నిమిషాల సేపు
పొడిగా వేయించండి. అయితే,
మోడర్న్ పీనట్ బటర్ పండేందుకు
పుపయోగించే పదార్థం కాదని మాత్రం
గుర్తుంచుకోండి.

ఉచితం ! ఆహార తయారీ కరపత్రం,
మీ ప్రతికోసం ఈడిగువ ఎడ్రన్కు
వ్రాయండి.

మోడర్న్ టేకరీన్
(ఇండియా) లిమిటెడ్.

(భారత ప్రభుత్వ వ్యవస్థ),
25బి, లోకల్ షాపింగ్ సెంటర్,
వనంత్ విహార్, న్యూ ఢిల్లీ 110057.

మమ్మీ! మమ్మీ!
మోడర్న్ పీనట్
బటర్ బిస్కట్లు

చందమామ

సంస్థాపకుడు : నాగిరెడ్డి
సంచాలకుడు : 'చక్రపాణి' .

ఈ నెల జేతాళకథ ["రాజయోగం"]
వీరేపల్లి జయరాంరెడ్డి రచన.

ప్రపంచంలో మనిషిని డబ్బుతో
కొలుస్తారు. ఒక మనిషి డబ్బు ఎలా
సంపాదించాడు అన్నది ఎవరికీ
పట్టదు. డబ్బు సంపాదించిన వాడే
ప్రయోజకుడని లోకం అనుకుం
టుంది. వాడికి అన్నిరకాల సత్క
రాలూ లభిస్తాయి. అయితే కొందరు
ప్రయోజకులు అయివుండి కూడా
ఈ సత్కరాలను లక్ష్యపెట్టరు. వాళ్లే
నిజమైన ప్రయోజకులు.

సంపుటి 56 మే '75 సంచిక 5

మిత్రభావం

23

నాగకుమారుడి కథ

రాజగృహం అనే నగరంలో దేవశర్మ అనే బ్రాహ్మణుడు ఉండేవాడు. బిడ్డలు లేరని ఆయన భార్య, ఇతరుల పిల్లలను చూసి నవ్వుడల్లా, గుండెలు పగిలేటట్టు ఏడ్చేది. బ్రాహ్మణుడికి భార్య అంటే చాలా ప్రేమ. ఒకనాడు ఆయన ఆమెతో, “ప్రేయసీ, నువ్వొక ఏడవటం మాను. నేను పుత్ర కామేష్టి చేస్తాను. అప్పుడు ఎవరో దేవుడు ప్రత్యక్షమై, శ్రవణానందంగా, ‘ఓయీ, బ్రాహ్మణా! సాందర్యంలో అందరినీ మించగలవాడూ, దీర్ఘాయుషూ, ఎడతెగని అదృష్టం గలవాడూ అయిన కొడుకు నీకు కలుగుతాడు!’ అంటాడు,” అన్నాడు.

ఈ మాట విని బ్రాహ్మణుడి భార్య పరమానంద భరితురాలై, “తథాస్తు!” అన్నది.

బ్రాహ్మణుడు యథావిధిగా పుత్ర కామేష్టి చేశాడు. ఆయన భార్య గర్భవతి అయింది. ఆమె ప్రసవించి, కొడుకును కనటానికి మారుగా ఒక పామునుకన్నది. ఆ పామును చూడగానే, పురుడు పోసిన అమ్మలక్ష్మలు, “ఛీ, ఛీ! అవతల పారెయ్యండి,” అన్నారు.

కాని ఆ ఇల్లాలు కడుపు తీపి కొద్దీ అంతపని చెయ్యక, ఆ పామును అప్యాయంగా దగ్గిరికి తీసుకుని, శ్రద్ధగా నీళ్లు పోసి, ఒక శుద్ధమైన కొత్తకుండలో ఉంచి రోజూ దానికి పాలూ, వెన్నా పెట్టుతూ వచ్చింది. పుష్టికరమైన ఈ ఆహారంతో పాము విపరీతంగా పెరిగింది.

కొద్దీ సంవత్సరాలు గడిచాక, పొరు గింటివారి అబ్బాయికి పెళ్ళి జరిగింది. ఇది చూసి బ్రాహ్మణుడితో ఆయన

అట్ట చివరి బొమ్మ

భార్య. "మీకు నా చింత ఏమీ లేనేలేదు; మనవాడి పెళ్ళిమూతైనా ఆలోచించారు కారు," అని కళ్ళు ఒత్తుకున్నది.

దానికి బ్రాహ్మణుడు, "ప్రేయసి, పాముకు ఎవరు పిల్లనిస్తారు? పాతాళానికి పోయి, నాగకన్యను ఇయ్యమని వాసుకుని ప్రార్థించాలినిందే గాని!" అన్నాడు.

ఈ మాటకు భార్య హృదయ విదారకంగా ఏడ్చేసరికి, ఆ బ్రాహ్మణుడు భార్య పట్లగల ప్రేమ కొద్దీ, తమ నాగకుమారుడికి వధువును వెతుకుతూ ప్రయాణమయ్యాడు.

చాలా నెలల అనంతరం ఆయన చాలా దూరాన ఉన్న కుటుంబం అనే నగరం చేరుకుని, అక్కడ ఉండే తన మిత్రుడూ, బంధువూ అయిన ఒక సంపన్నుడి ఇంటికి వెళ్ళాడు. ఆయన స్నానం చేసి, భోజనం చేసి, ఆ రాత్రి, అక్కడే నిద్ర పోయాడు. మర్నాడు ఉదయం ఆయన తిరిగి ప్రయాణమవుతూండగా, ఆయన మిత్రుడు, "ఇక్కడికి ఏం పని మీద వచ్చావు? ఎక్కడికి బయలుదేరుతున్నావు?" అని అడిగాడు.

"నా కొడుక్కు వధువు కోసం చూస్తూ వచ్చాను," అన్నాడు బ్రాహ్మణుడు.

"అలా అయితే నా అందాల కూతుర్ని చేసుకో. నువ్వు, నేనూ, ఒకే స్థితి గల

చందమామ

వాళ్లం. ఒకే కులం వాళ్లం. ఎరిగిన వాళ్లం," అన్నాడు మిత్రుడు.

బ్రాహ్మణుడు ఇందుకు సంతోషంగా ఒప్పుకుని, వధువునూ, ఆమె తాలూకు దాసదాసీలనూ వెంట తీసుకుని, రాజగృహానికి తిరిగి వచ్చాడు.

పెళ్ళికూతురి అసాధారణ అంద చందాలు చూసి, ఆమెను పాముకిచ్చి పెళ్ళి చేస్తున్నారని వినీ జనం తండోప తండాలుగా పోగయారు. ఆ పిల్లను చూడగానే వాళ్లకు జాలి కలిగింది. వాళ్లు ఆమె పరివారంతో, "ధర్మం ప్రకారం నడుచుకునే సజ్జనులమని చెప్పకునే వాళ్ళు ఎక్కడన్నా రత్నంలాంటి

ఈ పిల్లను వెధవ పాముకు ఇచ్చి పెళ్ళి చెయ్యటం కద్దా?" అన్నారు.

దానదాసీలు ఈ దారుణ వార్తను వెంటనే వధువుకు చెప్పారు.

చుట్టూ మూగిన జనం ఆ పిల్లను గురించి బాధపడ్డారు. వారిలో పెద్దలు, "ఈ పిల్లను బలాత్కారంగా విడిపించి, తన ఇంట కూడా స్వేచ్ఛగా తిరగలేని ఆ దిక్కుమాలిన పాముకు భార్య కాకుండా చూడండి," అని అరిచారు.

అంతా విని ఆ పిల్ల, "ఇంక చాలిం చండి! రాజులు తాము జారీ చేసిన ఆజ్ఞలను ఉపసంహరించుకోరనీ, మంచి వాళ్ళు తాము చేసిన వాగ్దానాలను వెనక్కు తీసుకోరనీ, కన్యను దానం చెయ్యట మనేది ఒక్కసారే జరుగుతుందనీ పెద్దలు చెబుతారు. దైవనిర్ణయం జరిగి తీరు తుంది. పుష్పకం చావును దేవతలే నివారించలేకపోయారు," అన్నది.

"ఏమిటా పుష్పకం కథ?" అని చుట్టూ మూగిన వాళ్ళు అడిగారు.

ఆ వధువు వారికి ఆ కథ ఇలా చెప్పింది:

పుష్పకం కథ

ఇంద్రుడి పద్ద అనేక శాస్త్రాలలో ప్రావీణ్యం గల ఒక చిలుక ఉండేది. దాని పేరు పుష్పకం. ఒకసారి అది ఇంద్రుడి చేతిలో కూర్చుని కబుర్లాడుతూ, యముణ్ణి చూసి పారిపోయింది. ఎందు కలా చేశావని దేవతలు పుష్పకాన్ని అడి గారు. "అన్ని ప్రాణులకూ హని కలిగించే వాణ్ణి చూసి పారిపోక ఏం చెయ్యను?" అన్నది పుష్పకం.

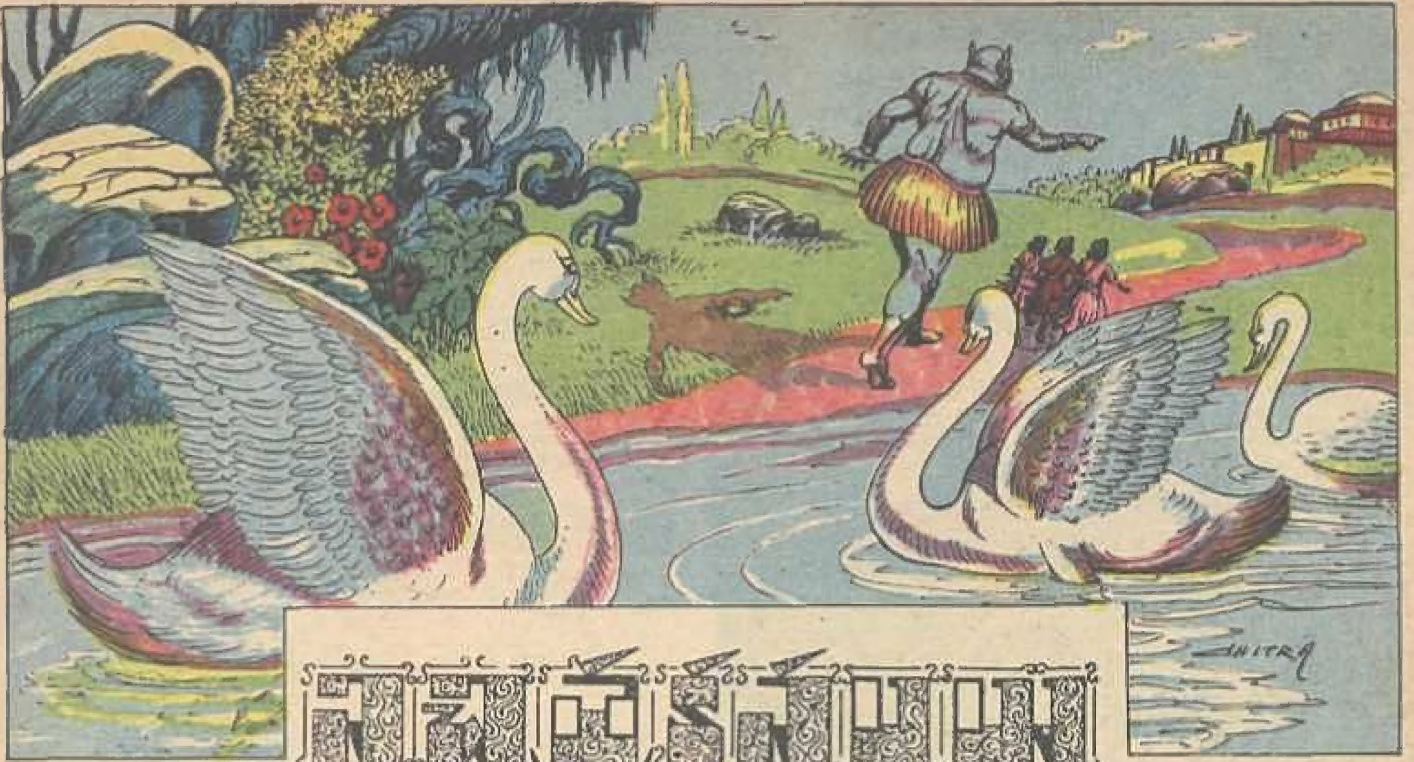
అప్పుడు దేవతలు యముడితో, "పుష్ప కాన్ని చంపకు," అన్నారు.

"నేను కాలుడి బంటును. నా చేతిలో ఏమీలేదు. మీరు వెళ్ళి కాలుణ్ణి అడ గండి," అన్నాడు యముడు.

వాళ్ళు కాలుణ్ణి అడిగితే, మృత్యు వును అడగమన్నాడు. దేవతలు మృత్యు వును అడిగారు. కాని మృత్యువును చూడగానే పుష్పకం ప్రాణాలు వదిలింది.

రాక్షసుని కవల

11

[రాక్షసుడి భూగృహంలో తమ వద్ద వున్న భస్మాలూ, అంజనాలూ పనిచేయువని కవల సోదరులు తెలుసుకున్నారు. రాక్షసుడు, వాళ్ళ మాయతువ్వాలూ అవీ తీసుకుని భోజనం పెట్టి, తరవాత వాళ్ళను శిలాప్రతిమలుగా మార్చాడు. దానశీల మహారాజూ, ఆయన రాణీ తమ కవలకుమార్తెలు దొరకనందుకు విచారంలో మునిగిపోయారు. తరవాత—]

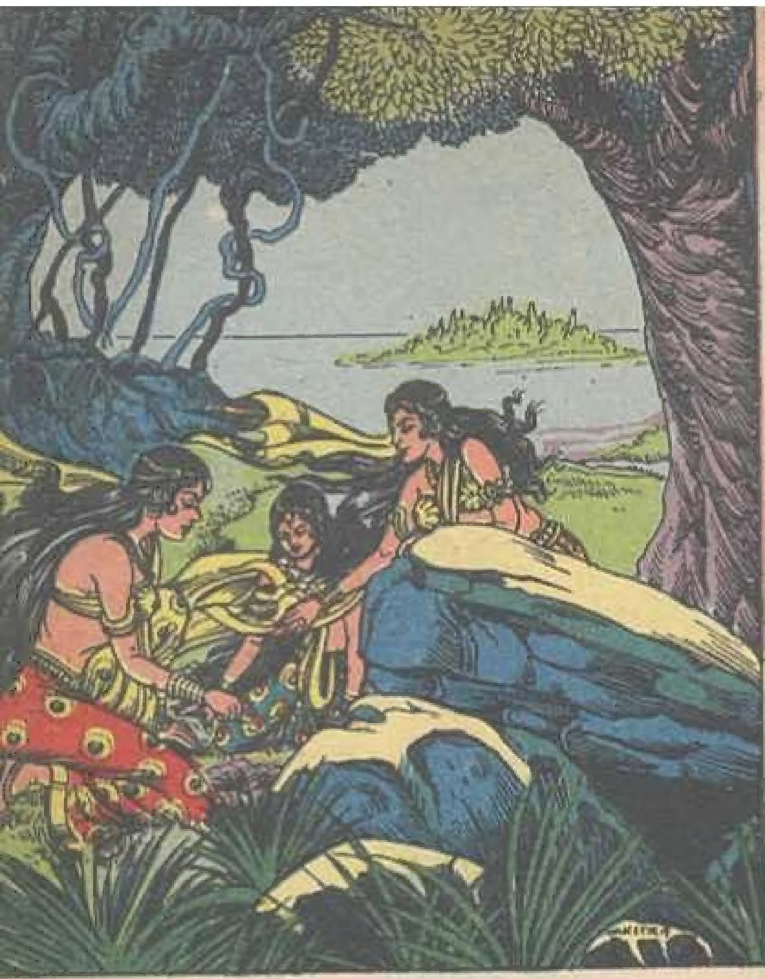
రాక్షసుడి చేతిలో కవలసోదరులు చిక్కి పోవటమూ, ఆ తర్వాత వాడి తమ్ముడు వాళ్ళను తన వెంట తీసుకుపోవటమూ, యిదంతా కొలనులో హంసల రూపంలో వున్న రాకుమార్తెలు చూస్తూనే వున్నారు. రాక్షసులిద్దరూ గమనించని విషయం కూడా వాళ్ళు చూశారు. అది ఏమిటి అంటే, ఉదయనుడు డబ్బీ తీసి తెల్ల భస్మం మీద చల్లుకోబోయేసరికల్లా, రాక్ష

సుడు అక్కడికి రావటం జరిగింది. ఆ తొందరపాటులో భస్మం చల్లుకోలేక పోగా, డబ్బీ కాస్తా క్రిందపడిపోయింది. దాన్ని తిరిగి తీసుకుందామంటే వీలుకాక కవలసోదరులు దాన్ని వదిలేశారు.

రాక్షసులు ఎవరి దారిన వారు వెళ్ళి పోగానే, రాకుమార్తెలు కొలనులో నుంచి బైటికి వచ్చి, ఆ డబ్బీ కోసం వెతికారు. కాని, అది కనుపించలేదు.

‘చందమామ’

రాజకుమార్తెలు ఆశ్చర్యపోయారు.
 "ఇదేమిటి, చిత్రంగా వున్నదే! ఆడబ్బీని
 మనం ముగ్గురం చూస్తూనే వుంటిమికదా?
 ఎలా మాయమయి వుంటుంది? ఇక్కడే
 ఎక్కడో వుండాలి. వెతుకుదాం రండి,"
 అన్నది సుహాసినీ.

అలాగే వాళ్లు ముగ్గురూ చుట్టుప్రక్కల
 వెతుకుతూపోగా, కొలనుకు చాలా
 దూరాన ఒక చోట డబ్బీ కనుపించింది.
 ఇక వాళ్లు డబ్బీని ఎక్కడ దాచటమా
 అని ఆలోచించి, ఆలోచించి, చివరకు
 దానిని అందుబాటులో దాచటం మంచి
 దనుకుని, కొలను ఒడ్డునే ఒక చోట చిన్న
 గుంటత్రవ్వి దానిలో కప్పెట్టారు.

ఆ క్షణం మొదలుకొని కవల సోదరు
 లను రక్షించే మార్గం ఏమిటా అని ఆలో
 చించసాగారు. చివరకు ఒకనాడు సుకేశిని,
 "నాకు ఒక ఉపాయం తోచింది,
 చెప్పనా?" అన్నది.

ఇది విని సుభాషిణీ, సుహాసినీ,
 "ఏమిటా ఉపాయం?" అని ఉత్సా
 హంతో అడిగారు.

అప్పుడు సుకేశిని, "ఎలాగైనా రాక్ష
 సుణ్ణి అక్కడ నుంచి కదిపి యివతలకు
 తీసుకురావాలి. ఇది ఒకలా చెయ్యవచ్చు.
 మనమందరమూ కలిసి వాడి దగ్గరికి
 పోయి, నృత్యం చేసి చూపుతాం అని
 నమ్మించుదాం. ఇలా మనలో వెళ్ళదలి
 చిన ఎవరో ఒకరు కొంత మంత్రజలాన్ని
 తీసుకువెళ్ళి, అకుర్రవాళ్ల శిలాప్రతిమల
 మీద చల్లి, వాళ్ళకి మామూలు స్వరూ
 పాలు తెప్పించాలి. రాక్షసుడి కంట పడ
 కుండా ఒకళ్ళం అక్కడే వుండిపోయి,
 ఈ పని చెయ్యవచ్చు. తర్వాత ఏమి
 చెయ్యటమా అనేది కుర్రవాళ్ళనే సంప్ర
 తించవచ్చు." అన్నది.

ఇది విని సుహాసినీ, "వాడేం
 సామాన్యడా మన టోపీలో పడటానికి.
 ఒకవేళ మనం వాణ్ణి టోపీవేసి,
 అక్కణ్ణుంచి యివతలకు తీసుకురాగలి
 గినా వాడి భవనంలో వుండి, వాడి

కన్ను కప్పి యింత చెయ్యటం మాటలా ? మనం కూడా చిక్కిపోయామా అంటే మన సంగతి ఆ కుర్రవాళ్ళ సంగతి. మన వాళ్ళకు తెలిసే అవకాశం కాస్తా పోతుందే. ఈ ఉపాయమేమో బాగానే వుంది, కాని అచరణమటుకు అసాధ్యమనిపిస్తుంది." అన్నది.

అందుకు సుకేశిని, " సరేలే, ధైర్యం లేకపోతే ఎవరూ ఏ పనీ చెయ్యలేరు. అపాయంలో చిక్కుకుంటామని చెప్పి, ఆ కుర్రవాళ్ళను రక్షించకుండా వుండ గలమా?" అన్నది. సుహాసినీ, సుభాషిణి ఔనొనన్నారు.

మర్నాడు కొలనులో వున్న హంసలన్నీ ఒడ్డుకు వచ్చినై. రావటంతోటే వాటికి మనుష్యాకారాలు వచ్చినై. కవల రాజకుమార్తెల మాదిరిగానే వాళ్ళంతా, రాక్షసుడి చేతిలో చిక్కిపోయినవాళ్ళే. వాళ్ళల్లో ఆడపిల్లలు, మగపిల్లలూ వున్నారు.

మగపిల్లలందరినీ కొలనులోకి తిరిగి వెళ్ళిపోమ్మన్నది. సుహాసినీ. అలాగే వాళ్ళు వెళ్ళిపోయారు. తక్కిన వాళ్ళంతా ఆడపిల్లలే. వాళ్ళంతా చేరి ఆ తోటలో పువ్వులు కోసుకుని పాడుకుంటూ, ఉత్సాహంగా గెంతుతూ రాక్షసుడి భవనం వైపుకు రాసాగారు.

చందమామ

ఈ సందడి చెవిని పడేసరికి రాక్షసుడే వాళ్ళకు ఎదురు వచ్చి, " ఇదేమిటి ? ఇలా బయలుదేరారెక్కడికి ? నా మీద దాడి చేద్దామనా ? " అన్నాడు నవ్వుతూ.

అందరిలోకి ముందున వున్న సుకేశిని, " నీ అంత వాడిపైన దాడి చెయ్యటం ఎవరి తరం ? కొత్తగా చిక్కిన ముగ్గురు కుర్రవాళ్ళూ ఏమైపోయారో చూతామని వచ్చాం." అన్నది.

అందుకు రాక్షసుడు పగలబడి నవ్వుతూ, " ఏమవుతారు ? అంతకు ముందు వచ్చిన వాళ్ళు ఏ మయ్యారో, వీళ్ళూ అంతే. ఏం, చూస్తారా ? " అంటూ భవనంలోకి వెంటబెట్టుకు వెళ్ళి కవల

సోదరుల శిలాప్రతిమలు వరసన ఒక్కొక్కటిగా చూపాడు. వాటిని చూస్తూ సుకేశనిని, "బాగానే వున్నది, నీ ఉద్యోగం! కాని, నా సందేహం ఒకటి తీర్చు. ఇంత మందిమి కలిసి మెలిసి వుంటున్నా, ఈ నిర్బంధంతో ప్రాణం విసిగిపోయి, మీ అన్న చేయదలుచుకున్న బలి త్వరగా అయిపోతే బాగుండునే అనిపిస్తున్నది, మాకు. అటువంటిది నువ్వు ఒక్కడివి, ఈ శిలాప్రతిమల మధ్య విసుగూ, విరామంలేకుండా ఏళ్ళ తరబడి ఎలా కాపలా కాస్తున్నావయ్యా? ఎప్పుడైనా అలా స్వేచ్ఛగా ఎక్కడికన్నా పోవాలని వుండదా?" అని నిబ్బరంగా అడిగింది.

అందుకు రాక్షసుడు, "నాకు మాత్రం విసుగెత్తటం లేదనుకున్నారా? కాని, ఏం చేయటం? ఈ చోటు విడిచి వెళ్లానో, మిమ్మల్ని బలియివ్వటానికి ముందు, నన్నే హతమారుస్తాడు మా అన్న. ఏమి తోచక నేనూ సతమత మవుతూనే వున్నాను." అని మనసులో బాధ వెలిబుచ్చాడు.

వెంటనే సుకేశిని అందుకుని, "ఎంత సేపనియిలా? పోనీ కాస్సేపు మాతోపాటు వచ్చి కులాసాగా వుండకూడదా? నీకు ఆనందం కలిగేటట్టు అటలాడతాం, పాటలు పాడతాం. మాకూ కొంత ఊసు పోతుంది. రా, చూడుగాని తమాషా." అని రాక్షసుణ్ణి ఉత్సాహపరిచింది.

"అమ్మయ్యా, ఈ భవనం విడిచి వచ్చేయటమే! ఏనుగంత వాణ్ణి నేను కాపలా కాస్తుండగానే, నా కళ్ళల్లో దుమ్ము కొట్టి, ఈ కుర్రవాళ్ళు ఎలాగో ప్రవేశించారే. భవనం వదిలితే మరేమైనా వుందా," అన్నాడు రాక్షసుడు.

"అఁ, నీ భ్రమగాని యిక్కడికి ఎవరు రాగలుగుతారు? వచ్చారే అనుకో, నీ చేతిలో చిక్కక ఎక్కడికి పోగలరు? పోనీ, మాలో ఒకరు నీ బదులు కాపలా కాస్తూ వుంటారు. కాస్సేపు కులాసాగా కాలక్షేపం చేసి, తిరిగి నీ ఉద్యోగానికి

సువ్యూహాదువు గాని." అన్నది సుకేశిని.
ఈ మాట రాక్షసుడికి నచ్చింది.

"మరైతే నా బదులు కాపలా కాసేది
ఎవరు?" అని అడిగాడు వాడు.

సుకేశిని, సుహాసిని వైపు అట్టై చూసి,
"మరెవరోనా? మా అక్క వున్నది,"
అన్నది. ఆ ప్రకారమే సుహాసినిని భవ
నంలో వదిలి, వాళ్ళు కొలను వైపుకు
బయలుదేరారు.

కొలను ఒడ్డున వాళ్ళు, రాక్షసుణ్ణి
మధ్య కూర్చోపెట్టి, చుట్టూ ఛేరి నృత్యం
చెయ్యసాగారు. వాళ్ళ ఆట పాటలకు
రాక్షసుడు తన్మయుడై, "రోజూ యిలా
ఆట పాటలతో కాలక్షేపం చేస్తే బాగుం
డునే!" అన్నాడు.

రోజూ ఎవరో ఒకరు రాక్షసుడి బదులు
కాపలా కాస్తుండటమూ, వాడు ఆట పాట
లకు ఆనందించటమూ అలవాటైంది.

నాలుగు రోజులు గడిచేసరికి, అంతకు
మునుపు భవనం విడిచి రావటానికి భయ
పడే రాక్షసుడు, ఇప్పుడు తనంతట తనే
వచ్చి, రాకుమార్తెలను రమ్మనటం
మొదలుపెట్టాడు. ఇది చూసి సుకేశిని
తన పాచిక పారింది కదా అని సంతో
షించింది.

ఇంతవరకూ బాగానే వుంది. పోతే,
కవలల శిలా ప్రతిమలను మంత్ర
జలంతో మామూలు మనుష్యులుగా
మార్చివేయాలి. జలం తీసుకు రావా
లంటే, ఏదైనా ఉపకరణం వుండాలి.

పోనీ పాత్ర ఎక్కడైనా సంపాదించి తెచ్చి, దానితో జలం తీసుకు వద్దామా అంటే, ఉన్న పాటున రాక్షసుడికి పట్టుబడిపోతారేమో! మరేమిటి గత్యంతరం? మళ్ళీ ఆలోచన పడింది. ఐతే—సుకేశిని వంటి తెలివిమంతురాలికి ఇదొక ఘనకార్యమా?

మర్నాడు రాక్షసుణ్ణి పిలుచుకు రావటానికి వెళ్ళేముందు, సుకేశిని తోటలోకి పోయి మంత్రజలంతో తన చీర చెంగు ఒకటి బాగా తడుపుకొన్నది. రెండో చీర చీర కొలను నీటితో తడుపుకొన్నది.

ఇలా తయారైన సుకేశిని రాక్షసుడి దగ్గరకు వెళ్ళి, “ఇవాళ కాపలా కాయటం నా వంతు. నేను లేకుండా

మా వాళ్ళ ఆట పాటలు నీకు ఎలా నచ్చినయ్యో వచ్చి నాకు చెప్పాలి సుమా!” అన్నది.

“అలాగే చెప్పతాను!” అంటూ రాక్షసుడు క్షణమైనా అక్కడ నిలవకుండా కొలనుకి బయలుదేరాడు. వాడు వస్తుండటం చూచి కొలనులోని రాకుమార్తెలు వెంటనే ఆట పాటలలో మునిగిపోయారు.

రాక్షసుడు భవనం విడిచి వెళ్ళిన మరుక్షణమే సుకేశిని, కవల సోదరుల శిలాప్రతిమల పైన చీరచెంగుతో తెచ్చిన నీటిని పెండింది. వెంటనే వాళ్ళకు మామూలు స్వరూపాలు వచ్చేసినై. వాళ్ళు అమితాశ్చర్యంతో, “ఇదేమిటి? ఇక్కడి కెలా వచ్చావ్? ఆ రాక్షసుడేమయ్యాడు?” అని అడిగారు.

అప్పుడు సుకేశిని తాను పన్నిన పన్నాగం విప్పి చెప్పి, “వాడు ఆట పాటలలో పరవశుడైవున్న సమయం కనిపెట్టి, పొంచి వుండి హతమార్చేయాలి. ఆలోచించండి ఉపాయం,” అని కవల సోదరులను వేగిరపెట్టింది.

“ఎలా సాధ్యం? భస్మం కూడా పోగొట్టుకున్నామే,” అన్నాడు ఉదయనుడు.

భస్మం సంగతి సుకేశిని మరిచే పోయింది. ఉదయనుడు యీ సంగతి

గుర్తు తేగానే, "అన్నట్టు అవును. ఒకలా చేద్దాం. ఇవ్వాలికి మిమ్మల్ని శిలాప్రతిమలుగా చేసిపోతాను. రేపు వచ్చేటప్పుడు భస్మం కూడా తెస్తాను," అన్నది.

ఇందుకు కవలసోదరులు చాలా సంతోషించారు. వెంటనే సుకేశిని కొలను నీటితో తడిపిన చీర చెంగు పిండి, వాళ్ళ నేళ్ళల్లో పోసింది. యథాప్రకారం శిలాప్రతిమలుగా మారిపోయారు.

ఇంతలో రాక్షసుడు అక్కడికి వచ్చేసి, "ఎలాగైనా మువ్వు వుంటేనే నయం! ఇవాళ అంతా చప్ప చప్పగా వుంది," అన్నాడు సుకేశినితో.

"నిజంగానా? ఎగతాళి చేస్తున్నావ్! ఐతే రేపు నేను సభలో వుంటాలే. మా అక్కనే యిక్కడికి కాపలా పంపుదాం," అంటూ తిరిగి కొలను వద్దకు వచ్చి చేరుకున్నది.

తర్వాత రాకుమార్తెలు ముగ్గురూ కలిసి, భస్మాన్ని తీసుకురావటానికి వెళ్లి, గుంట తవ్వి చూడగా డబ్బీ కనబడక పాయె! ఏమి చెయ్యటానికి వాళ్ళకి పాలుపోయింది కాదు. అప్పుడు సుకేశిని, "విచారిస్తూ కూర్చుంటే ప్రయోజనం ఏమున్నది? ఇవాళ భవనం కాపలాకు మువ్వు వెళ్ళు. ఇలా యిలా జరిగిందని కుర్రవాళ్ళకు తెలియజెప్పు. ఆ పైన

వాళ్ళు చెప్పినట్టు చేదాం," అని సుభాషిణిని పంపింది.

సుభాషిణి కూడా మంత్రజలంతోనూ, కొలను జలంతోనూ చీర చెంగు తడుపుకొని భవనానికి వెళ్లి, రాక్షసుణ్ణి విడుదల చేసి పంపింది. వాడు వెళ్ళిపోగానే సుభాషిణి చీర చెంగు నుండి నీటి బొట్లు శిలాప్రతిమలపైన వేసింది. కాని పాపం, ఆ తొందరలో సుభాషిణి మంత్రజలంతో తడిసిన చెంగు పిండడానికి బదులు, కొలను నీటితో తడిసిన చెంగు పిండింది. అందుచేత శిలాప్రతిమలకు మామూలు స్వరూపాలు రాలేదు. "అరేరే! ఎంత పొరపాటు జరిగింది!" అనుకుంటూ

సుభాషిణి, ఈ సారి మంత్రజలాన్ని పెండింది. వెంటనే సోదరులు అసలు రూపాలతో లేచారు.

అప్పుడు సుభాషిణి, భస్మం మాయం కావటం చెప్పి, జలంవాడటంలో తను చేసిన ప్రమాదం కూడా వెల్లడించింది.

అందుకు ఉదయనుడు, "ఇదంతా చూడగా, మనం తలపెట్టిన పని ఏదీ జయప్రదం కాదని తోస్తున్నది. లేకపోతే అడుగడుగునా ఈ అవాంతరాలేమిటి?" అన్నాడు నిస్పృహతో.

మధ్యలో నిశీధుడు అడ్డుపడి, "జయ ప్రదం కాకపోవటమేమిటి? దేవుడు మనల్ని పరీక్షిస్తున్నాడు, అంతే. ఇంత మాత్రానికే జడిసిపోవటమా?" అన్నాడు.

"సరే, రాక్షసుడు తిరిగి భవనం చేరుకొనేసరికల్లా మనం తప్పించుకుని పోవాలి. లేదా ...." అని ఏమో చెప్ప బోయాడు ఉదయనుడు.

సుభాషిణి అతడి మాటలకు అడ్డు తగిలి, "నాకు ఒక ఉపాయం తోస్తున్నది.

ఇక్కడవుండే ఆ ప్రతిమలలో మూడింటినె తెచ్చి, మీ స్థానాల్లో వుంచుదాం. వాడు ఏనుగంత మనిషే గాని, బుర్ర మాత్రం వర్తి మట్టి బుర్ర. కాబట్టి ప్రతిమలు మార్చిన సంగతి వాడు చచ్చినా కని పెట్టలేడు. మీరు బైట, ఆ పొదచాటున దాక్కొండి. వాడు భవనం లోపలికి పోగానే మీరు, మా దగ్గరికి వచ్చేయండి. చూదాం తర్వాత సంగతి," అన్నది.

సుభాషిణి చెప్పిన యీ ఉపాయం బాగుందంటే బాగుందన్నారు. కవల సోదరులు. ఇంకా అలస్యం ఎందుకని, ఆ వెంటనే నలుగురూ చేరి మూడు శిలా ప్రతిమల్ని తెచ్చి, తమ స్థానంలో వుంచి, బయటకు వచ్చి ఒక పొదచాటున నక్కి కూర్చున్నారు.

కొంచెం సేపటికల్లా రాక్షసుడు తిరిగి వచ్చి, సుభాషిణిని విడుదల చేశాడు. వెంటనే సుభాషిణి, కవల సోదరులున్న చోటుకు వెళ్ళి, వాళ్ళతో సహా కొలను చేరుకున్నది. —(ఇంకా వుంది)

రాజయోగం

పట్టువదలని విక్రమార్కుడు చెట్టు వద్దకు తిరిగి వెళ్ళి, చెట్టుపై నుంచి శవాన్ని దించి భుజాన వేసుకుని, ఎప్పటిలాగే మౌనంగా శ్మశానం కేసి 'నడవ సాగాడు. అప్పుడు శవంలోని బేతాళుడు, "రాజా, రాని పెట్టినదాన్ని తప్పించటానికి చేసే ప్రయత్నం ఎంత నిరుపయోగమో, దాన్ని నిజం చెయ్యటానికి చేసే ప్రయత్నం కూడా అంత నిరర్థకమే. అందుకు నిదర్శనంగా నీ కొక కథ చెబుతాను. నీ లాగా మానవయత్నం చెయ్యగలవాడు మరొకడు ఉండబోడు గనక, శ్రమ తెలియకుండా శ్రద్ధగా విను," అంటూ ఇలా చెప్పసాగాడు:

పూర్వం చందనపురాన్ని నందనవర్మ అనే రాజు పాలిస్తూ ఉండేవాడు. ఆయనకు లేక లేక ఒక కొడుకు కలిగాడు. రాజు తన ఆస్థానజ్యోతిష్ముఖుని పిలిచి

బేతాళ కథలు

రాజకుమారుడి జాతక చక్రం వేసి పట్టుకు
రమ్మన్నాడు.

జ్యోతిష్కుడు ఇంటికి చేరేసరికి ఆయన
భార్య కూడా ఒక కొడుకును కన్నది.

జ్యోతిష్కుడు రాజు కొడుకు జాతక
చక్రంతో బాటు తన కొడుకు జాతక
చక్రం కూడా వేసి, రెంటినీ చాలాసేపు
పరిశీలించి, ఆశ్చర్యపోయాడు.

ఎందుకంటే, తన కొడుక్లు ఇరవయ్యో
యేట రాజయోగం ఉన్నది. అదే వయ
సులో రాజకుమారుడికి రెండు ప్రాణ
గండాలున్నాయి !

మొట్టమొదట జ్యోతిష్కుడు రాజుతో
ఉన్న విషయం ఉన్నట్టుగా, చెప్పేద్దా

మనుకున్నాడు. కాని ఒక్క క్షణం
ఆలోచించిన మీదట నిజం చెప్పటం
మంచిది కాదని తోచింది. తన కొడుక్కు
పట్టే రాజయోగానికి, రాజకుమారుడి
ప్రాణగండానికి సంబంధం ఉన్నది.
ఈ సంగతి తెలిసి రాజు తన కొడుక్కు
గ్రహశాంతులు చేసి దోషం పోగొట్టుకో
వచ్చు; లేదా, ఇరవై యేళ్ళు రాకముందే
పట్టాభిషేకం చెయ్యవచ్చు !

ఇలా ఆలోచించి జ్యోతిష్కుడు రాజుతో
అబద్ధం చెప్పటానికే నిశ్చయించుకుని,
"మహారాజా, యువరాజు జాతకం
దివ్యంగా ఉన్నది. అయితే అతనికి
ఇరవైయేళ్ళు వెళ్ళితేనేగాని రాజ్యాభి
షేకం చెయ్యకండి. అందువల్ల అరిష్టాలు
కలగవచ్చు." అన్నాడు.

రాజు కొడుక్కు ఆనందవర్మ అనీ,
జ్యోతిష్కుడి కొడుక్కు సుందరసేనుడు
అనీ పేర్లు పెట్టారు. ఇద్దరూ ఒక గురువు
వద్దనే విద్యాభ్యాసం చేసి, పెరిగి పెద్ద
వాళ్ళు అయ్యారు. ఇద్దరికీ ఇరవయ్యో
ఏడు ప్రవేశించింది.

ఒకనాడు జ్యోతిష్కుడి కొడుకు
సుందరసేనుడు తన తండ్రితో, "నాకు
జ్యోతిష్యంలో ఇంకా పాండిత్యం సంపా
దించాలని ఉన్నది. అందుకని కొన్నాళ్ళు
దేశాటన చేసి వస్తాను." అన్నాడు.

“నువు ఆరుమాసాలలో తిరిగి రావాలి. అలా అయితేనే వెళ్లు. లేకపోతే వెళ్లకు,” అన్నాడు తండ్రి.

సుందరసేనుడు అందుకు సమ్మతించి, ఇంటి నుంచి వెళ్ళిపోయాడు.

ఆరు నెలలు గడిచాయి, కాని సుందర సేనుడు తిరిగి రాలేదు. జ్యోతిష్కుడు అందోళనపడిపోయాడు. మరొక అయిదు నెలలు గడిచాయి. అప్పటికి సుందర సేనుడు తిరిగి రాలేదు. రాజుకొడుకైన అనందవర్మకు ఎలాటి గండమూ కలగ లేదు. పైపెచ్చు, మరి రెండు నెలలకు తన కుమారుడికి పట్టాభిషేకం జరుపు తున్నట్టు నందనవర్మ ప్రకటించాడు.

జ్యోతిష్కుడి అందోళన మరింత అయింది. తన జోస్యం తప్పు కావటానికి వీలేదు. అనందవర్మ కొద్ది రోజులలో చచ్చిపోతే, తన కొడుకు సుందరసేనుడు రాజు అయిపోతే!

తన జోస్యం నిజం చెయ్యటానికి జ్యోతిష్కుడు తానే పూనుకున్నాడు. అందుకు ఒక ఆలోచన కూడా ఆయన చేశాడు.

యువరాజు సాయంకాలం పూట ఉద్యానవనానికి వెళ్ళి, ఒక చెట్టు కింది తిన్నె మీద కూర్చుంటాడు. జ్యోతిష్కుడు ఒక పెద్ద రాయికి తాడు కట్టి, దాన్ని

చందమామ

చెట్టు అకుగుబురు చాటున ఉండే టట్టుగా అమర్చి, ఆ తాడు రెండవ కొనను దూరంగా ఉన్న మరొక చెట్టుకి కట్టి ఉంచాడు.

సాయంకాలం పూట అనందవర్మ వచ్చి, చెట్టు కింది తిన్నె మీద, రాయికి నూటిగా కింద కూర్చున్నాడు. ఆ సమయంలో జ్యోతిష్కుడు రాయికి కట్టిన తాడు రెండో చివర విప్పి, దూరంగా తొలగిపోయాడు.

అదే క్షణంలో యువరాజు తిన్నెపై నుంచి లేచి, ఎదురుగా కనిపించిన అందమైన పువ్వును ఆఘ్రాణించ బోయాడు. అతను లేచిన మరుక్షణమే,

అతను కూర్చుని ఉండిన చోట దభిమని పెద్ద రాయి పడింది.

అనందవర్మ అదిరిపడి వెనక్కు తిరిగి చూశాడు. తిన్నెమీద పెద్ద రాయి, దానికి కట్టి ఉన్న తాడూ కనిపించాయి. తనను హత్య చేయటానికి ఎవరో ప్రయత్నించి నట్టు అతను గ్రహించాడు. ఆ సంగతి ఎవరికీ చెప్పలేదు.

తన ప్రయత్నం విఫలం అయిందని తెలిసి జ్యోతిమ్మకి మతిపోయింది. ఆయన వెర్రెత్తిపోయి, ఆ రాత్రి ఒక కత్తి తీసుకుని, సరాసరి యువరాజు శయనమందిరానికి వెళ్ళాడు. ఆ సమయంలో, చిత్రంగా, కావలి వాళ్లందరూ

గాఢ నిద్రలో ఉన్నారు. అది తన అదృష్ట మనుకుని, జ్యోతిమ్మడు లోపల ప్రవేశించి, నిద్రలో ఉన్నట్టు కనిపిస్తున్న అనందవర్మను పొడవబోయాడు. అంతలో అనందవర్మ చివాలున లేచి, జ్యోతిమ్మడి చెయ్యి పట్టుకున్నాడు.

అనందవర్మ జ్యోతిమ్మణ్ణి గుర్తించి ఆశ్చర్యపడుతూ, "ఈ సాయంకాలం నన్ను చంపటానికి ప్రయత్నించినది నువ్వే నన్ను మాట! హంతకుణ్ణి పట్టుకోవటానికే నేనూ, నా కావలి వాళ్లూ నిద్ర నటించాం. ఇంతకూ, నా మీద నీ కెందుకంత పగ?" అని అడిగాడు.

జ్యోతిమ్మడు వణికిపోతూ, సంగతి అంతా యువరాజుకు చెప్పాడు.

అంతా విని అనందవర్మ నవ్వి, "నీ జోస్యం నిజమయింది. నాకు కెండు ప్రాణగండాలూ నీ ద్వారానే కలిగాయి. అయినా, నీ కొడుకు ఈ రాజ్యానికే రాజు కావాలని ఎందుకు అనుకున్నావు? మరో రాజ్యానికి రాజు కాగూడదా?" అన్నాడు.

అతను అన్నట్టే అయింది కూడాను. దేశాటనకు పోయిన సుందరసేనుడు ఒక దేశపురాజును రాజద్రోహుల ముఠా నుంచి కాపాడాడు. ఆ రాజు చాలా వృద్ధుడూ, పిల్లలు లేనివాడు కావటం చేత, సుందరసేనుడికి తానే స్వయంగా

రాజ్యాభిషేకం చేశాడు. ఈ వార్త త్వరలోనే చందనపురానికి తెలియపచ్చింది. సుందరసేనుడు తండ్రికి మాట ఇచ్చిన ప్రకారం తిరిగి రాకపోవటానికి కూడా ఇదే కారణం.

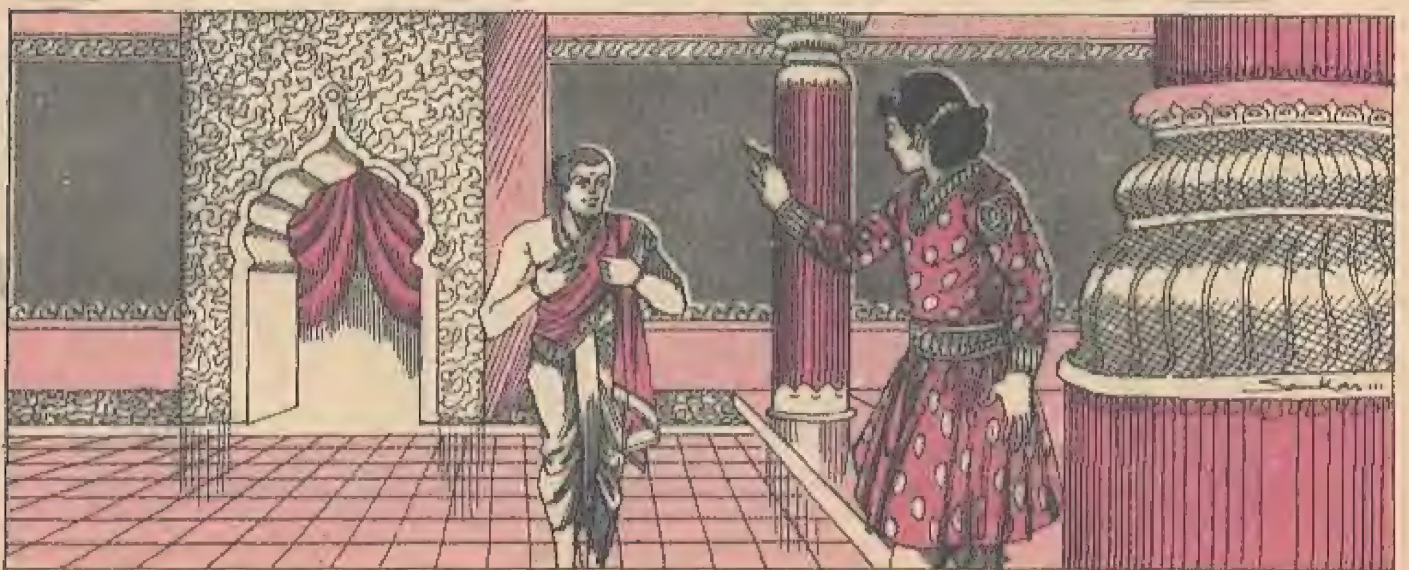
అనందవర్మ జ్యోతిమ్కూడి పైన ఎలాంటి చర్య తీసుకోకపోగా, ఆయనను తన కొడుకు వద్దకు వెళ్ళవద్దనీ, తన ఆస్థానంలోనే ఉండమనీ కోరాడు. కాని జ్యోతిమ్కూడికే ముఖం చెల్లక, తన కొడుకు పాలించే దేశానికి సకుటుంబంగా తరలిపోయాడు.

బేతాళుడు ఈ కథ చెప్పి, "రాజా! తనను ఛంపటానికి రెండుసార్లు ప్రయత్నించిన జ్యోతిమ్కూణ్ణి అనందవర్మ ఎందుకు క్షమించాడు? దైవయత్నానికి మానవయత్నం తోడు అంటారు గదా, జ్యోతిమ్కూడి యత్నం ఎందుకు విఫలమయింది? అతను తప్పుడు ప్రయత్నం చేసినా దైవనిర్ణయమే అమలు జరిగింది గనక మానవయత్నం వ్యర్థమేనా?

ఈ సందేహాలకు సమాధానాలు తెలిసి కూడా చెప్పకపోయావో నీ తల బద్దలవుతుంది." అన్నాడు.

దానికి విక్రమార్కుడు, "జ్యోతిమ్కూడి జ్యోత్యం అమోఘమని అనందవర్మ గుర్తించి అతన్ని తన ఆస్థానంలోనే ఉండమన్నాడు. జ్యోతిమ్కూడు అపోహ పడ్డాడే గాని అనందవర్మపై అతనికి వ్యక్తిగతమైన పగలేదు. అదీగాక అతని హత్యాప్రయత్నాలు విఫలమయ్యాయి. అందుచేత అనందవర్మ జ్యోతిమ్కూణ్ణి క్షమించాడు. అతను చాలా ఆత్మనిగ్రహం కలవాడనటానికి సందేహంలేదు. పోతే, జ్యోతిమ్కూడి మానవయత్నం, ఎంత అపోహతో కూడుకున్నదైనా, వ్యర్థమయిందనటానికి వీలులేదు; ఆ ప్రయత్నం ఫలితంగానే అనందవర్మకు రాసి పెట్టి ఉన్న గండాలు కలిగాయి." అన్నాడు.

రాజుకు ఈ విధంగా మౌనభంగం కలగగానే బేతాళుడు శవంతో సహా మాయమై, తిరిగి చెట్టెక్కాడు. —(కల్పితం)

మంత్రి తెలివి

పులిరాజు పరమమూర్ఖుడు. మంత్రి చాలా తెలివైనవాడు.

ఒకసారి రాజ్యంలో తీవ్రమైన కరువు వచ్చింది. ప్రజలలో ఆకలి చావులు అరంభమయ్యాయి. వాళ్ళు రాజును ఆయన ధాన్యాగారాల నుంచి ధాన్యం అప్పుగానైనా ఇప్పించమని కోరారు. మంత్రి కూడా రాజుకు అదే సలహా ఇచ్చాడు.

మూర్ఖుడైన రాజు అందుకు ఒప్పుకోలేదు. తన ధాన్యాగారాన్ని ప్రజలు కొల్లగొట్టుతారని ఆయన తన మంత్రితో, “మన ధాన్యాన్ని ద్వీపాంతరాలకు పంపి అమ్మించేయ్యండి,” అన్నాడు.

మంత్రి వెంటనే ధాన్యాన్ని సముద్రతీరానికి తరలించి, కొద్ది రోజుల అనంతరం రాజుతో, “మహారాజా, మన ధాన్యపు ఓడలు సముద్రంలో ముణిగిపోయాయి,” అన్నాడు.

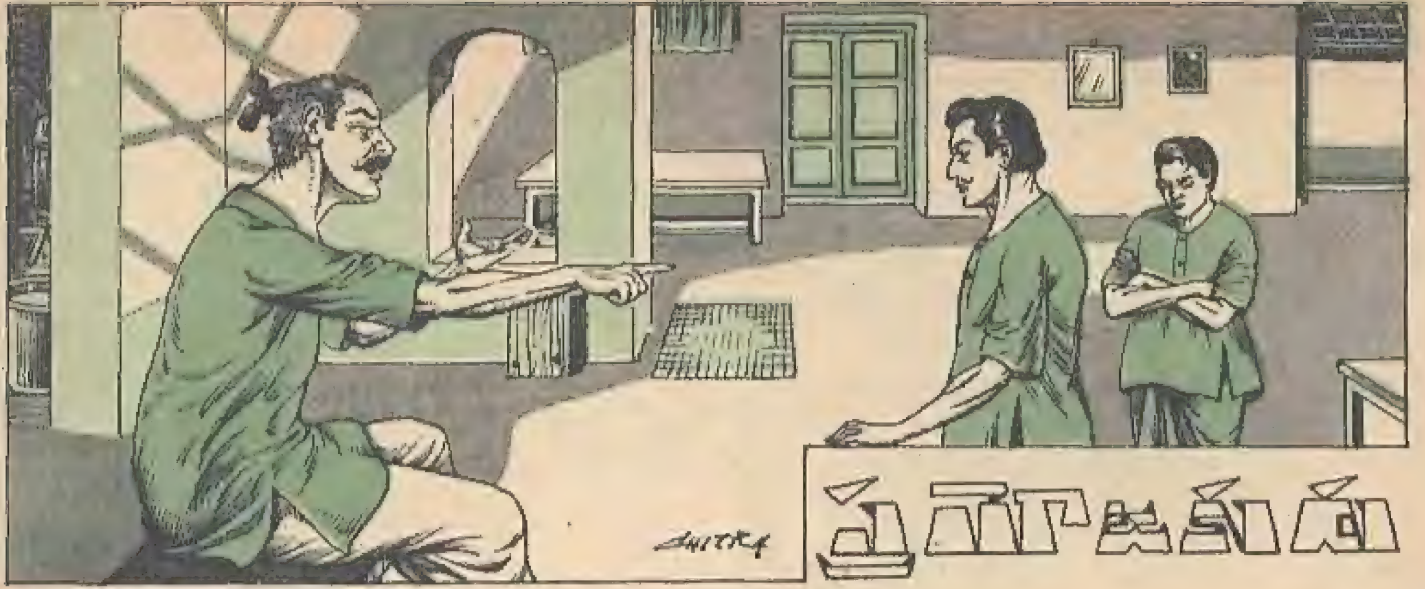
“ఏం చేస్తాం? ధాన్యం కోసం అలమటిం చే మన ప్రజల్ని సముద్రంలో దిగి ఆ ధాన్యాన్ని తెచ్చుకోమనండి,” అన్నాడు రాజు.

సముద్రతీరాన ఉంచిన ధాన్యాన్ని మంత్రి ప్రజలకు పంచాడు.

—చెల్లూరి సీతారాజేశ్వరరావు.

ప్రయోజకుడు

ఒక గ్రామంలో ఒక విధవరాలు ఉండేది. ఆమెకు ఇద్దరు కొడుకులు ఉండేవారు. వాళ్లు చిన్నపిల్లలుగా ఉండగానే తల్లి మంచాన పడింది. ఆ సంగతి తెలిసి దూర గ్రామంలో వున్న ఆమె అన్న సోమయ్య చూడవచ్చాడు. విధవరాలు తన కొడుకుల నిద్దరినీ అన్నకు అప్పగించి తాను చనిపోయింది.

సోమయ్య వాళ్లనిద్దరినీ తన వెంట తీసుకుపోయి, శ్రద్ధగా పెంచి పెద్ద చేశాడు. అయితే వాళ్లు ఎందులోనూ రాణించలేదు. వాళ్ళు ఎలా బతుకుతారో సోమయ్యకు అర్థం కాలేదు.

సోమయ్యకు మీనాక్షి అనే కూతురు ఉన్నది. ఆమె చక్కని పిల్ల. ఆ పిల్లను చేసుకోవాలని అన్నదమ్ము లిద్దరికీ ఉండేది. ఆ మాట వాళ్లు సోమయ్యతో అనేశారు.

సోమయ్య వాళ్ళతో, "మీ ఇద్దరికీ ఏ విధమైన సామర్థ్యమూలేదు. మీనాక్షిని మీలో ఒకడికి ఇచ్చి చెయ్యడమంటే దాని గొంతు కొయ్యడమే. అయినా దాని పెళ్లికి తొందర ఏమీలేదు. మీకు నాలుగేళ్ల గడువు ఇస్తాను. ఈ లోపల మీరు ప్రయోజకులు కాండి. మీలో ఎవరు ప్రయోజకుడైతే వాడికి మీనాక్షిని ఇచ్చి పెళ్లి చేస్తాను," అన్నాడు.

ఈ మాట విని అన్నదమ్ములిద్దరూ ప్రయోజకత్వం సాధించటానికి దేశాల మీద బయలుదేరారు.

పెద్దవాడైన రాములు అనేక దేశాలు తిరిగి, చివరకు విద్యాపురం అనే పూరు చేరాడు. అక్కడి దేవాలయాన్ని సమీపించేసరికి, అక్కడ పురాణ పఠనం జరుగుతున్నది. ఒక బ్రాహ్మణుడు ఎత్తయిన వేదిక మీద కూర్చుని, శ్లోకా

అప్పటినుంచి రాములు గురుశుశ్రూష చేస్తూ, ఎంతో శ్రద్ధతోనూ, అసక్తితోనూ, విధ్యాభ్యాసం చేస్తూ, కాలక్రమాన పండితుడు అయ్యాడు.

ఈ లోపల, చిన్నవాడైన రంగడు కూడా చాలా ఊళ్ళు తిరిగి, రామాపురం చేరి, ఒక సత్రం అరుగు మీద చేరాడు. ఇంతలో ఒక పెద్దమనిషి ఆ సత్రం ముందుగా వచ్చాడు. ఆయనను చూడగానే సత్రం యజమానితో సహా అక్కడ వాళ్ళందరూ లేచి నిలబడి, ఆయనకు నమస్కారాలు చేశారు. ఆ పెద్దమనిషి చూసిచూడకుండా, హుందాగా ముందుకు సాగిపోయాడు.

రంగడికి ఇదేమీ బోధపడలేదు. వాడు సత్రం యజమానిని ఆ పెద్దమనిషి ఎవరని అడిగాడు.

“ఆయన ఈ ఊరిలోకెల్లా గొప్ప ధనికుడు. ముప్పైతరాల దాకా కూర్చుని తిన్నా తరగనంత ధనం ఉన్నది ఆయన దగ్గర. అందుచేత ఆయనతో గ్రామంలోని వాళ్ళందరూ మంచిగా, మర్యాదగా ఉంటారు.” అని చెప్పాడు సత్రం యజమాని.

రంగడికి డబ్బు విలువ అర్థమయింది. వాడు ఆ ధనికుడి వద్ద నొకరికి కుదిరి జీవనోపాధి కలిగించుకోవటమే గాక,

లను చదివి, చాలా చక్కగా వాటికి అర్థం చెబుతున్నాడు. ఆయన చుట్టూ జనం కూర్చుని, చెవులు రిక్కించి వింటున్నారు. రాములు కూడా అందరితో పాటు చివరిదాకా పురాణం విన్నాడు.

పురాణం చెప్పటం పూర్తి అయి, అ బ్రాహ్మణుడు లేచి వెళ్ళిపోయేటప్పుడు, రాములు ఆయన వెనకనే ఆయన ఇంటి దాకా వెళ్ళి, ఆయన కాళ్ళు పట్టుకుని, తనకు విద్య చెప్పమన్నాడు.

బ్రాహ్మణుడు రాముల్ని లేవదీస్తూ, “నీకు చదువుకోవాలని అసక్తి ఉంటే నాకు చెప్పటానికి అభ్యంతరం లేదు. నాయనా,” అన్నాడు.

ధనం సంపాదించే కిటుకులు కూడా తెలుసుకోవచ్చుననుకున్నాడు.

వెంటనే వాడు గబగబా ఆ ధనికుడి వెనకనే వెళ్ళి, ఆయన నౌకర్లతో మంచిగా మాట్లాడి, తనకు కూడా ఆయన వద్ద నౌకరీ ఇప్పించమని కోరుకున్నాడు. వాళ్లు రంగడికి కూడా ధనికుడి వద్ద పని ఇప్పించారు.

రంగడు ధనికుడి వద్ద సేవకు కుదిరి, తనకు వచ్చే జీతంలో తాను చిల్లి గవ్వ కూడా వెనక వెయ్యలేనని త్వరలోనే తెలుసుకున్నాడు. ఎందుకంటే అంత ధనికుడై ఉండి కూడా ఆయన డబ్బు దగ్గిర చాలా పెద్ద లోభి. అంతేగాక ఆయన డబ్బు సంపాదించటానికి చెయ్యని

మోసం లేదని మిగిలిన నౌకర్లు రంగడికి చెప్పారు.

సోమయ్య పెట్టిన గడువు పూర్తి కావస్తున్నది, కాని రంగడు సాధించినది ఏమీలేదు. ఒకరాత్రి ధనికుడి భవంతిలో అందరూ నిద్రపోతున్నారు. ఆ సమయంలో ఏదో చప్పుడు వినిపించి రంగడు నిద్రలేచాడు. ఎందుకైనా మంచిదని వాడు దుడ్డు కర్ర తీసుకుని నిశ్శబ్దంగా చప్పుడైన చోటికి వెళ్లాడు.

ఇద్దరు దొంగలు కన్నంవేసి లోపలికి ప్రవేశించి, చాలా సొమ్ము పోగుచేసి, దానితో పారిపోవటానికి సిద్ధంగా ఉన్నారు. వాళ్ళు రంగణ్ణీ, వాడి చేతిలో దుడ్డు కర్రనూ చూసి భయపడ్డారు. వాడు

వాళ్లను కొట్టటానికి కర్ర ఎత్తేసరికి, "మమ్మల్ని కొట్టకు, దొంగిలించిన దానిలో సగం ఇస్తాం. మమ్మల్ని ప్రాణాలతో వదిలిపెట్టు!" అన్నాడు ఒక దొంగ వణుకుతూ.

రంగడు మెత్తబడి క్షణం ఆలోచించాడు. దొంగసొమ్ములో వాటా తీసుకోవటం తప్పేనేమో అనిపించింది. కాని ఆ డబ్బు సంపాదించటానికే తన యజమాని ఎన్ని మోసాలు చెయ్యలేదు? వాడు దొంగలు చెప్పిన దానికి ఒప్పుకున్నాడు. దొంగలు వాడికి తాను తమ దోపిడిలో సగం ఇచ్చి వెళ్ళిపోయారు. రంగడు తన సొమ్మును భద్రంగా దాచుకున్నాడు.

మర్నాడు ధనికుడు దొంగ తనం తెలుసుకుని, నౌకర్లనందరినీ తిట్టాడు. దొంగల కోసం వెతికారు గాని ఫలితం లేకపోయింది.

తరవాత కొన్ని రోజులకు రంగడు పని మానుకుని, తాను దాచి ఉంచిన డబ్బు

తీసుకుని, సొంత వూరుకు చేరుకున్నాడు. అదే సమయానికి రాములు కూడా తిరిగి వచ్చాడు.

ఇద్దరిలోనూ కలిగిన మార్పు చూసి సోమయ్య సంతోషించాడు. రాముడు ఒక గ్రంథం తీసి అందులోనుంచి శ్లోకాలు చదివి, వాటి అర్థమూ, విశేషార్థమూ, గూఢార్థమూ చక్కగా చెప్పి, సోమయ్యను సంతోషపెట్టాడు.

రంగడు తన మూట విప్పి నాణ్యాలు నేల మీద పోశాడు. ఆ డబ్బు చూడగానే సోమయ్యకు కళ్ళు చెదిరాయి. ఆయన, పాపం, అంత డబ్బు ఎన్నడూ చూసి ఉండలేదు; అందుచేత ఆనందంతో రంగణ్ణి కొగలించుకుని, తన కూతురు నిచ్చి పెళ్ళిచేశాడు.

రాముడు తనలో తను నవ్వుకుని తన చేతి మీదుగానే తమ్ముడి పెళ్ళి జరిపించి, కొన్నాళ్ళు గ్రామంలోవుండి తరవాత తన విద్య రాణించే చోటు వెతుక్కుంటూ వెళ్ళిపోయాడు.

ఉచిత సలహాలు

నారయ్యకు తాతలనాటి పూరి పాక ఒకటి ఉన్నది. దానిని అనుకుని విశాలమైన పెరడు ఉన్నది. నారయ్య ఆ పెరట్లో అరటిపిలకలు నాటాడు. అరటితోట ఏపుగా పెరిగి, పచ్చగా, కంటికి ఇంపుగా ఉన్నది.

ఒక రోజు ఉదయం నారయ్య అరటి తోటలో కాలువలు సరిచేస్తూ ఉండగా జమీందారుగారి పాత గుర్రపుబండి వచ్చి అగింది. అది చూసి నారయ్య ఆశ్చర్య పడుతూండగా, బండిలో నుంచి జమీందారుగారి భార్య దిగి, నారయ్యను పిలిచింది.

నారయ్య హడావిడిగా మట్టిచేతులు కడుక్కుని, పైపంచతో తుడుచుకుంటూ వచ్చాడు.

ఆమె అతని పేరు అడిగి తెలుసుకుని, "చూడు, నారయ్యా, పెరటితో సహా

నీ పాకను నాకు అమ్ముతావా?" అని అడిగింది.

నారయ్య ఆశ్చర్యపోతూ జవాబు చెప్పలేదు. జమీందారుగారి భార్యకు తన పూరిపాకతో ఏం పనే అతనికి అంతు బట్టలేదు.

"దబ్బు గురించి సందేహించకు, అయిదు వందలు ఇస్తాను," అన్నదామె.

నారయ్య తన చెవులను తానే నమ్మలేకపోయాడు. ఆ పూరిపాకకు ఎవరూ రెండువందలు కూడా ఇయ్యరు. అందుచేత, ఆమె అయిదు వందలు అనేసరికి అతని నోట మాటరాలేదు.

అతను మాట్లాడక పోవటం చూసి జమీందారుగారి భార్య, ఆ మొత్తం చాలలేదు కాబోలు ననుకుని, "సరే, ఏడు వందల యాభై ఇస్తాను. మరి మాట్లాడకు," అన్నది.

నారయ్యకు మూరభ వచ్చినంత పని అయింది. ఏడు వందల యాభై! అది పెట్టి ఎంత వ్యాపారమైనా చేసుకోవచ్చు నని అతను ఆలోచనలో పడ్డాడు.

అప్పటికి నారయ్య సరేననకపోయే సరికి, జమీందారుగారి భార్య వినిగిపోయి, "అఖిరి మాట! వెయ్యిరూపాయ లిస్తాను. నీ పాక ఇస్తావే ఇయ్యవే చెప్పేయ్యి," అన్నది.

నారయ్య అంగీకరించినట్టు తల ఊపి, "అమ్మగారూ, సాయంత్రం లోపల మేం పాకను ఖాళీచేసిపోతాం. సాయంత్రం మీరు దాన్ని స్వాధీనం చేసుకోవచ్చు," అన్నాడు.

"సాయంత్రం డబ్బు ఇచ్చి మనిషిని పంపుతాను," అని జమీందారుగారి భార్య చాలా తృప్తిపడ్డట్టు కనిపిస్తూ, బండి ఎక్కి వెళ్ళిపోయింది.

ఆవిడ అలా వెళ్ళగానే నారయ్య తన భార్యను ఉద్దేశించి, "మన పంట పండిందేవ్!" అంటూ ఎగిరి గంతు వేశాడు.

జమీందారుగారి బండి నారయ్య పాక ముందు అగిన క్షణం నుంచీ ఇరుగు పొరుగుల వాళ్ళు అంతా శ్రద్ధగా వింటూనే వున్నారు. వాళ్ళు అందరూ నారయ్య దగ్గిరికి వచ్చి, "పాకను నిజంగానే జమీందారుగారికి అమ్మేస్తావేమిటి?" అని వింతగా అడిగారు.

"వెయ్యిరూపాయలు వస్తూంటే అమ్మక ఏం చేస్తాను?" అన్నాడు నారయ్య.

"నీ తెలివి తెల్లవారినట్టే ఉన్నది! నీ ముష్టి పాకకు వెయ్యిరూపాయల ధర ఎందుకు పలికిందో ఆలోచించాలా, వద్దా? ఆవిడగారు ఏ లాభమూ చూసుకో కుందానే అంత డబ్బు ఇస్తున్నదా? నీ పెరట్లోనే, పాకలోనే ఏదో నిధినిక్షేపం ఉన్నట్టు ఆవిడకు రూఢిగా తెలిసి ఉండాలి. నువ్వు వెర్రి వెధవవు కనుక అమ్మెయ్యటానికి సిద్ధపడ్డావు. చూడు!

ఏ పరిస్థితిలోనూ నువు నీ పాకను అమ్మకు. ఆ నిధిని క్షేపమేదో నువే తవ్వి తీసుకో. ముష్టి వెయ్యిరూపాయలకు ఆశ పడకు.” అని నలుగురూ నారయ్యకు ఉచిత సలహాలు ఇచ్చి, ఉక్కిరి బిక్కిరి చేసి, వెళ్ళిపోయారు.

ఈ సలహాలు నారయ్యకు నచ్చాయి. అతని భార్య కూడా, “వాళ్ళు చెప్పినది నిజమే. రేపు కూతురికి పెళ్ళి చెయ్య బోతూ ఆవిడ వెయ్యిరూపాయలు పెట్టి ఈ పాక ఎందుకు కొంటుంది? కూతుర్ని ఇందులో గృహ ప్రవేశం చేయిస్తుందా?” అన్నది.

సాయంత్రం జమీందారుగారి మనిషి డబ్బు తీసుకుని వచ్చినప్పుడు భార్య

భర్తలిద్దరూ పాకను అమ్మే ఉద్దేశం మానుకున్నామన్నారు. అతను వెళ్ళి పోయాడు.

ఆ రాత్రి లాంతరు వెలుగులో నారయ్య పెరట్లోని అరటిచెట్లన్నీ పీకి పారేసి, పెర డంతా లోతుగా తవ్వి చూశాడు. ఏమీ దొరకలేదు. పాక లోపల తవ్వినా ఏమీ లేదు. కప్పంతా పీకి చూసినా ఫలితం లేకపోయింది.

తెల్లవారింది. “బంగారంలాంటి బేరం చెడగొట్టుకున్నాం,” అన్నాడు నారయ్య విడుపు గొంతుతో.

“ఇప్పుడైనా మించిపోయిందేముందీ, నువు వెళ్లి ఆవిడతో పాకను అమ్ముతామని చెప్పు. అయిదువందలు ఇస్తానన్నా

తటపటాయించక ఒప్పేసుకో." అన్నది నారయ్య భార్య.

నారయ్య జమీందారుగారి ఇంటికి వెళ్ళి, జమీందారుగారి భార్యతో, "బుద్ధి లేక, నలుగురి సలహాలూ విని, పాకను అమ్మనని చెప్పాను. ఇప్పుడు అమ్మలను కుంటున్నాను. మీకు తోచిన ధర ఇప్పించండి." అన్నాడు.

ఆమె చిన్నగా నవ్వి, "ఇంక నీ పాక నాకు దేనికి? పందెం ఎలాగూ ఓడాను." అంటూ ఆమె తనకూ, జమీందారుగారికి మధ్య పందెం మాట చెప్పింది.

జమీందారుగారి బండి తాత ముత్తాతల నాటిది. ఆమె కాపరానికి వచ్చినప్పటి నుండి జమీందారుగారి చేత కొత్త బండి కొనిపించాలని ప్రయత్నిస్తున్నది. కాని జమీందారుకు పాతబండి అంటే ప్రాణం. ఆయన తాత ముత్తాతలందరూ అందు లోనే ఊరేగారు.

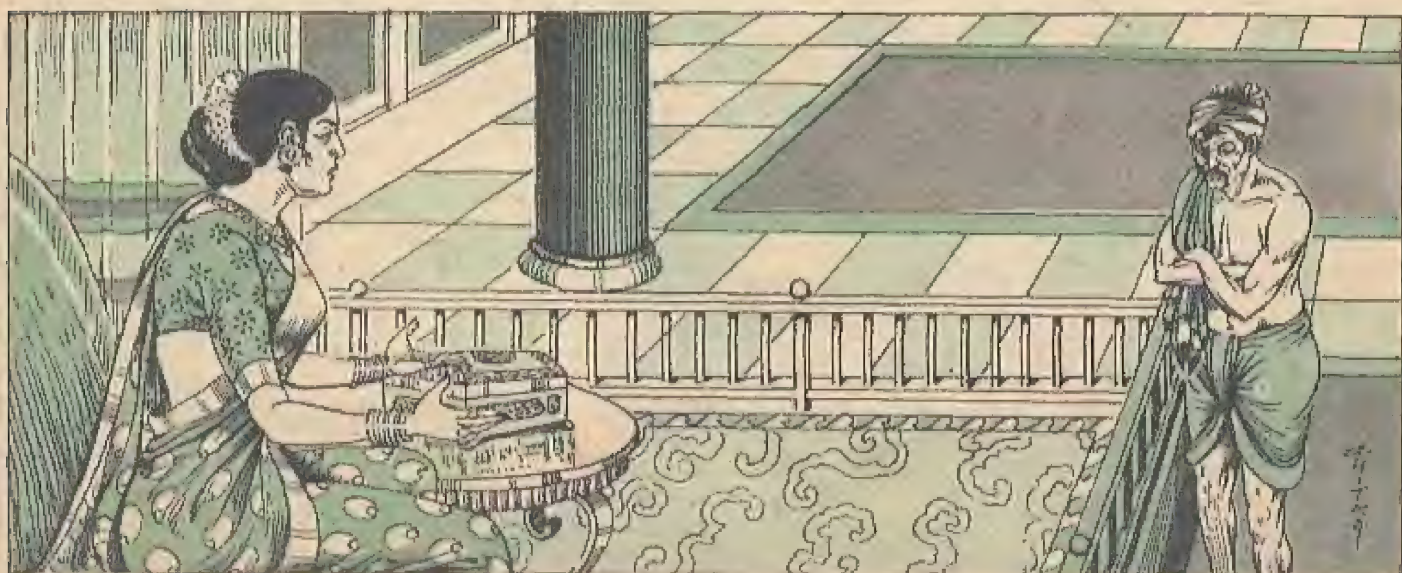
"పూర్వీకుల నుంచి వస్తున్న వస్తువులను ఎవరూ వదులుకోరు. చివరకు,

ఊరి చివర అరటిపిలకలు నాటిన వాడు కూడా తన తాత ముత్తాతల నాటి పాకను వదులుకోడు. నిలువెత్తు ధనం పోసినా వాడు దాన్ని అమ్మడు. కావలిస్తే అడిగి చూడు!" అన్నాడు జమీందారు.

దాని మీదట ఇద్దరూ వెయ్యేసి రూపాయలు పందెం వేసుకున్నారు. ఆ పందెం ఓడిపోయింది జమీందారు భార్య.

"పందెం గెలుస్తానన్న ధైర్యంతోనూ, జమీందారుగారి చేత కొత్త బండి కొని పించాలన్న పట్టుదలతోనూ వెయ్యిరూపాయలు నీ కిస్తా నన్నాను. నువ్వు ఊళ్ళో వాళ్ళ ఉచిత సలహాలు విని నా ఆశలన్నీ నశ్టేట ముంచావు. నీకు తెలుసా? నీకు సలహా లిచ్చిన వాళ్ళే నా దగ్గిరికి వచ్చి తమ ఇళ్ళను ఐదువందలకే ఇస్తా మన్నారు! నలుగురి మాటలూ విని నష్ట పోయావు. ఇక నైనా బుద్ధి తెచ్చుకో. వెళ్ళు," అన్నది జమీందారుగారి భార్య.

నారయ్య తలవంచుకుని ఇంటి దారి పట్టాడు.

చంద్రద్వీపవాసి

చంద్రద్వీపవాసి అయిన చంద్ర సాదాగర్ అనే ప్రసిద్ధ వర్తకుడు మూడు నౌకలలో డాకా మేలిపస్త్రాలూ, మూర్తి దాబాదు దంతమూ, కంచుసామగ్రి, మంచిగంధపు చెక్కా మొదలైన సరుకులు వేసుకుని, ఏడువందల మంది నావికులతో యవద్వీపానికి ప్రయాణమయ్యాడు.

కొంతకాలం పాటు ప్రయాణం సుఖంగానే సాగింది. మూడో వారంలో ఒక జలసంధి వద్ద ప్రయాణికులకు అనేక వింత దృశ్యాలు కనిపించాయి. వివేకమూ, విజ్ఞానమూ కలిగిన చంద్ర సాదాగర్ వాటిని లక్ష్యపెట్టలేదు. కాని మానవనైజం కొద్దీ ఒక వింత ఆయనను ఆకర్షించింది. ఆయనకు నీటిమీద నృత్యం చేస్తూ, బంగారు దంతాలుగల ఒక తెల్ల ఏనుగు కనిపించింది.

“ఎలాగైనా అ వింత ఏనుగును పట్టండి,” అని ఆయన తన నావికులను హెచ్చరించాడు.

ఆయన నౌకలు ఆ ఏనుగును చుట్టుముట్ట యత్నించాయి. కాని ఏనుగు ఎలాగో తప్పించుకుని, మరి కొంతదూరంలో నీటి మీద నాట్యం చేస్తూ కనిపించింది. చంద్ర సాదాగర్ నౌకలు తిరిగి దాన్ని సమీపించి, పట్టుకోబోయాయి. ఏనుగు మళ్ళీ తప్పించుకుని, మరి కొంతదూరాన కనిపించింది. ఆ నౌకలు అలాపోయి, పోయి, దారి తప్పి విశాల సముద్రం ప్రవేశించాయి. సూర్యుడు ఆస్తమించాడు. సముద్రం మీద ప్రచండమైన గాలి రేగి, నౌకను ఈడ్చుకు పోయింది. చివరకు నౌకలు సముద్రంలోని ఒక రాతి గట్టును ఢీకొని బద్దలయి పోయాయి. సరుకూ, నావికులూ నీటిపాలయారు.

కొండల మధ్య సన్నని కనుమ ఉన్నట్టు కనిపెట్టారు. అయితే ఆ కనుమకు ఒక ద్వారం ఉన్నది. దానివద్ద భటులు కాపలా ఉన్నారు.

విడుగురూ అక్కడికి చేరగానే రక్షక భటులు వాళ్ళను పట్టి బంధించి, కనుమ కుండా నగరంలోకి తీసుకుపోయారు. ఆ భటులు మాట్లాడే భాష చంద్రసాదాగర్ బృందానికి తెలియదు. నగరం విధుల వెంట నడుస్తూ వర్తకుడూ, అతని నావి కులూ చాలా ఆశ్చర్యం చెందారు. ఎందు కంటే, ఆ నగరం అంతటా లక్ష్మి తాండ విస్తున్నది. సూర్యాస్తమయం వేళకు భటులు ఆ విడుగురిని కారాగృహంలో పెట్టారు.

విరిగి పోయిన ఓడపలకల ఆధారంతో చంద్రసాదాగర్, మరి ఆరుగురు నావికులూ తమ ప్రాణాలు దక్కించు కుని, రెండు రోజుల అనంతరం పర్వత మేయమైన ఒక తీరాన్ని చేరుకున్నారు. అకలితోనూ, అలసటతోనూ ఉన్న ఆ విడు గురూ ఒక కొబ్బరిచెట్టు నుంచి గాలికి రాలిన కొబ్బరికాయలను పగలగొట్టి, తమ అకలి దప్పలను తీర్చుకున్నారు.

వాళ్ళు చేరిన ద్వీపం సముద్రతీరానికి చాలా ఎత్తున ఉన్నది. చుట్టూ ఉన్న కొండలు నిటారుగా, ఎక్కటానికి సాధ్యం కాకుండా ఉన్నాయి. విడుగురూ ద్వీపం చుట్టూ ప్రదక్షిణం చేసి, పడమర దిక్కున

మర్నాడు ఉదయం భటులు వారిని రాజుగారి దర్బారుకు విచారణ నిమిత్తం తీసుకుపోయారు. చంద్రసాదాగర్ మొదలైన వాళ్ళు రాజుకు వంగి నమ స్కారం చేశారు. అది చూసి రాజు సంతోషించాడు.

రాజు వాళ్ళను తన భాషలో, "మీకు ఏం కావాలి?" అని అడిగాడు.

చంద్రసాదాగర్ తన భాషలో, "మీరు చెప్పేది అర్థం కాలేదు," అన్నాడు.

ఇద్దరికీ ఒకరి భాష ఒకరికి తెలియదు. రాజు చేసేదిలేక సంజ్ఞల సహాయంతో

చందమామ

ప్రశ్నలు అడిగాడు. చంద్రసాదాగర్ సంజ్ఞలతోనే సమాధానాలు చెప్పాడు. అతనూ, అతని మనుషులూ సముద్రంలో ప్రమాదానికి గురి అయారనీ, వాళ్ళు ఈ నగరంలో స్థిరపడ గోరుతున్నారనీ రాజుకు అర్థమయింది.

రాజు ఒక లోటానూ, నీటి పాత్రనూ తెప్పించి, లోటా పూర్తిగా నిండినదాకా అందులో నీరు పోశాడు. తరవాత ఆయన, కొత్తవాళ్ళు ఏడుగురివద్దా ఏడు ఉంగరాలు తీసుకుని, వాటిని లోటాలో వేశాడు. లోటాలోని నీరు పార్లి, పక్కలకు కారి పోయింది. నగరం అప్పటికే భర్తీగా ఉన్నదనీ, కొత్త వారిని చేర్చితే అశాంతి కలుగుతుందనీ రాజుగారి భావం.

ఇది గ్రహించి చంద్రసాదాగర్ బృందం వాళ్ళు హతాశులయారు. వారిని చూసి జాలిపడి రాజు, వారు నగరంలో రెండు రోజులు ఉండటానికి అనుమతి ఇచ్చాడు.

నావికులలో ఒకడు చంద్రసాదాగర్ తో, "అయ్యా, మనం మరొక నౌక తయారు చేసుకున్నదాకా ఈ నగరంలోనే ఉండే మార్గం ఏదన్నా చూడండి," అన్నాడు.

"నేనూ అదే ఆలోచిస్తున్నాను," అంటూ చంద్రసాదాగర్ తన అనుచరులతో నగరవర్తకటన ప్రారంభించాడు. వాళ్ళు నడుస్తూ, నడుస్తూ ఒక దుకాణం

ముందు ఆగారు. ఆ దుకాణంలో గృహ పరికరాలు అమ్ముతారు. ఆ దుకాణం చూడగానే చంద్రసాదాగర్ కు ఒక ఆలోచన వచ్చింది.

వెంటనే అతను తన చేతికి ఉన్న మూడు ఉంగరాలలో ఒకటి కుదువబెట్టి ఒక పాడుగు గొట్టం గల చిన్న గరాటీ, ఒక గాజులోటా కొన్నాడు.

"ఎందుకివి?" అని అతని అనుచరుడు ఒకడు అడిగాడు.

"చూస్తూ ఉండు," అన్నాడు చంద్రసాదాగర్.

అతను తన అనుచరులతో నహా రాజుగారి దర్బారుకు వెళ్ళాడు. అతని చేతిలో

లోటా ఉన్నది, గరాటి మాత్రం అతని జేబులో గోప్యంగా ఉన్నది. అతను రాజు గారికి వందనం చేసి, పక్కనే ఉన్న గదిలో తాను కొంతసేపు నిలవటానికి అనుమతి పొందాడు. అతను ఒక పాత్రలో నీరు తీసుకుని, తన అనుచరులతో సహా ఆ గది ప్రవేశించాడు.

కొద్దిసేపు గడిచాక చంద్రసాదాగర్ ఆ గది నుంచి సభలోకి వచ్చి, రాజు గారిని గదిలోకి ఆహ్వానించాడు.

రాజు లోపలికి రాగానే చంద్రసాదాగర్ తనవీ, తన అనుచరులవీ ఏడు ఉంగరాలు పోగుచేసి, నిండుగా నీరున్న గాజు లోటాను రాజుగారికి చూపి, తరవాత ఏడు ఉంగరాలనూ ఒకదాని తరవాత ఒకటిగా లోటాలోకి జారవిడిచాడు. ఒక్క చుక్క నీరు కూడా పొర్లి పోలేదు. లోటా నిండా ఉండిన నీరు ఏడు ఉంగరాలకూ చోటు ఇచ్చింది.

రాజు మెచ్చుకుంటున్నట్టుగా నవ్వి, చంద్రసాదాగర్ భుజం తట్టాడు. ఆయన

అతనికి ఒక ఉంగరం బహుమానంగా ఇస్తూ, మంత్రి చెవిలో ఏదో చెప్పాడు. మంత్రి సంజ్ఞల ద్వారానూ, అభినయం ద్వారానూ చంద్రసాదాగర్ తో, అతని బృందం తమ ఇష్టం వచ్చినంత కాలం ఆ రాజ్యంలో ఉండవచ్చు నని అర్థమయేటట్టు చెప్పాడు.

చంద్రసాదాగర్ కు తెలిసిన ఇంద్రజాలం అతనికి, అతని అనుచరులకూ అక్కరకు వచ్చింది.

అతను గదిలో ఏం చేశాడు? అతను ముందుగా లోటా అంచును గుడ్డతో తడి ఏ మాత్రమూ లేకుండా తుడిచి, గరాటి సహాయంతో లోటా నిండా నీరునింపి, అంచు ఏ మాత్రమూ తడికాకుండా జాగ్రత్త పడ్డాడు. అదే అతని ఇంద్రజాలానికి కీలకం. లోటా అంచు ఏ మాత్రం తడిగా ఉన్నా నీరు పొర్లిపోయేదే. అలాగే ఉంగరాలు లోటాలో వేసేటప్పుడు కూడా అతను నీరు చింది అంచు తడికాకుండా చూసుకున్నాడు.

161. ప్రాచీన శృంగాననిక్షేపాలు

క్రిమియా ద్వీప కల్పంలోని ఈశాన్య ప్రాంతంలో కిందబేడు (1974 మధ్యలో) ఒక ప్రాచీన శృంగానం బయటపడింది. దీన్ని నగై చిస్సీ దిబ్బ అంటారు. ఇందులో కంచు అద్దమూ, వెండి పాత్రలూ, బంగారు కంకణాలూ, గొలుసు మొదలైన అనేక వస్తువులు దొరికాయి. వీటిని రెండువేల ఏళ్ళ క్రితం సర్మతియా, గ్రీసుశిల్పులు తయారుచేశారు. రత్నాలు పొదిగిన ఈ ఆభరణాలన్నీ ఒక సర్మతియా రాణివి అని భావిస్తున్నారు. ఆభరణాలలోని శిల్పం బొమ్మలో చూడవచ్చు.

మిత్రద్వయం

పూర్వం అజీకర్తుడు అనే ముని దగ్గర ఇద్దరు శిష్యులు ఉండేవారు. వారిలో శునశ్శేపుడు కోపిష్టి. అతను తన సహాధ్యాయుని అయిన రోహితుడితో ఎప్పుడూ జగడం అడుతూ ఉండేవాడు. అందుచేత రోహితుడు సాధ్యమైనంత పరకు అతనికి దూరంగా ఉండసాగాడు.

ఒకప్పుడు అన్యోన్యంగా ఉండిన తన శిష్యులు రాను రాను దూరం అయి పోవటం అజీకర్తముని గమనించాడు. ఒకనాడు ఆయన రోహితుడితో, "మీ రిద్దరూ ఏడా, పెడాగా ఉంటున్నారే? నువు వాడి కన్న ఒక ఏడాది పెద్దవాడివి గనక నిన్ను అడుగుతున్నాను," అన్నాడు.

"అయ్యా, వాడికి కోపం హెచ్చు. ఇద్దరమూ కలిసి ఉంటే చీటికి, మాటికి జగడం వస్తున్నది. వాడి కోపం నన్ను కూడా అంటుతుందని భయంకలిగి,

యిలా దూరంగా ఉంటున్నాను," అన్నాడు రోహితుడు.

"నీకు వాడి మీద సద్భావం ఉన్నట్టు వాడికి అర్థమయితే చాలునే! వాడి కోపం నీకు అంటుకునేది నిజమైతే, నీ శాంతం కూడా వాడికి అంటవచ్చుగద! ఆ విధంగా వాడి కోపం చల్లారిపోవచ్చు. ఇందుకు నిదర్శనంగా ఒక కథ చెబుతాను, విను," అంటూ అజీకర్తముని ఇలా చెప్పాడు:

ఒక గ్రామంలో రమానందు డనీ, సీమానందు డనీ ఇద్దరు మిత్రులుండే వాళ్ళు. వాళ్ళు వ్యవసాయదార్లు; ఊళ్లో వాళ్ళకు అనేక విధాల సహాయపడుతూ, అందరికీ ఎంతో ఇష్టంగా ఉండేవాళ్ళు. వాళ్లను అందరూ జంట మిత్రులని పిలిచేవాళ్ళు.

ఇలా ఉండగా ఏదో స్వల్ప కారణం వల్ల మిత్రులిద్దరి మధ్యా భేదం

వచ్చి, క్రమంగా అది పెద్ద పగగా పరిణమించింది. చివరకు ఆ మిత్రులు ఒకరి నొకరు చూడటమూ, ఒకరితో ఒకరు మాట్లాడటమూ మానేశారు.

ఇందువల్ల ఇద్దరికీ కొంత నష్టం కలిగింది. వాళ్ళు ఇప్పుడు పూర్వంలాగా ఊళ్లో వాళ్లకు సహాయం కూడా చెయ్యలేక పోతున్నారు: స్నేహానికి సమర్థింపు అవసరం లేదు కాని విరోధానికి కావాలి. అందుచేత ఊళ్లో వాళ్ల దగ్గర వాళ్ళు ఒకరి మీద ఒకరు నిందవేస్తూ మాట్లాడసాగారు. ఈ కారణం చేత తిరిగి వాళ్ళ మధ్య సఖ్యత ఏర్పడే అవకాశం లేకుండా పోయింది.

ఈ పరిస్థితిలో గురుమూర్తి అనే పెద్ద మనిషి, వాళ్ళిద్దరి మధ్యా తిరిగి సఖ్యం ఏర్పడటం కోసం ఒక ఉపాయం పన్నాడు.

ఊరి చివర మంటపంలో ఒక యోగి ఉన్నాడనీ, ఆయన అందరి మానసిక బాధలూ కుదుర్చుతాడనీ, శరీరవ్యాధులు నివారణ చేస్తాడనీ ఒక వార్త పాకింది. అనేకమంది ఆయన దర్శనం చేసుకున్నారు. రమానందుడు కూడా వెళ్ళి ఆయనను చూశాడు.

యోగి అతనితో, "నీలో ఒక గొప్ప విశేషం ఉన్నది. నువ్వు ఎవణ్ణి ప్రీతిగా

అలింగనం చేస్తావో వాడు గొప్ప ధనికుడవుతాడు. వాడివల్ల నీకు కూడా లాభిస్తుంది. అయితే నువ్వు అలింగనం చేసుకునే వ్యక్తి నీకు ఉపకారం చేసేవాడుగా ఉండాలి. ఆ సంగతి ఆలోచించి మరీ అలింగనం చెయ్యి," అన్నాడు.

తరవాత రమానందుడు తను ఎవరిని అలింగనం చేసుకోవాలా అని ఆలోచన చేశాడు. అతనికి అర్జులెవరూ కనిపించలేదు. సీమానందుడితో తనకు విరోధం ఉండిపోయింది గాని, అతనే నిజంగా అందరికన్నా అర్హుడు.

ఈ లోపల సీమానందుడు కూడా యోగిని చూడబోయాడు.

యోగి అతనితో, "నిన్ను ఎవడైనా ప్రీతిగా ఆలింగనం చేసుకుంటే నీ కష్టాలన్నీ తలగి, నువ్వు ధనికుడివైపోతావు. కాని నువ్వు ఎవరినైనా ఆలింగనం చేసుకుంటే వాడు నీ కళ్ళ ఎదుటనే చస్తాడు." అని చెప్పాడు.

తనను ఎవరు ఆలింగనం చేసుకుంటారా అని సీమానందుడూ, తాను ఎవరిని ఆలింగనం చేసుకుంటే బాగుంటుందా అని రమానందుడూ కాలుకాలిన పిల్లుల్లాగ ఊరంతా చుట్టబెట్టసాగారు. అందుచేత వాళ్లు మళ్ళీ మళ్ళీ తారసిల్లటం జరిగింది.

చూసి, చూసి, కోపస్వభావుడైన సీమానందుడు, "వీడు చస్తేగాని నన్ను ఆలింగనం చేసేవాడు దొరకడు!" అనుకుని రమానందుణ్ణి కౌగలించుకున్నాడు. తనకు చెప్పినట్లే యోగి సీమానందుడికి చెప్పి ఉంటాడనీ, తన మేలు కోరి సీమానందుడు తనను ఆలింగనం చేసుకున్నాడనీ అనుకుని రమానందుడు

అతన్ని ప్రీతితో తాను కూడా ఆలింగనం చేసుకున్నాడు.

తరవాత ఇద్దరూ కూడబలుక్కునే సరికి, యోగి తమకు వేరువేరుగా చెప్పినట్టు తెలిసింది. ఇద్దరూ యోగి దగ్గరికి వెళ్ళారు.

సీమానందుడు యోగితో, "నేను దుర్బుద్ధితో రమానందుణ్ణి ఆలింగనం చేసుకుని, అతన్ని చావుకు గురిచేశాను. అతన్ని ఎలాగైనా కాపాడండి." అని బతిమాలాడు.

"భయపడకు. నువ్వు ముందులాగే అతనితో స్నేహంగా ఉంటే ఏ అపదారాదు. మీ ఇద్దరినీ తిరిగి కలిపటానికే నేను అలా చెప్పాను." అంటూ గురుమూర్తి తన యోగి వేషం తీసేశాడు.

తరవాత రమానందుడూ, సీమానందుడూ ఎంతో స్నేహంగా ఉన్నారు.

ఈ కథ విని రోహితుడు, "ఇకమీదట నేను శునశ్శేపుడితో స్నేహంగా ఉంటాను," అన్నాడు.

రత్నహారం

సుందరపురాన్ని వాలించే మాధవుడు దక్షిత గలవాడూ, పయ గలవాడూనూ. అతనికి ఇద్దరు రాణులు ఉండేవారు. ఒకసారి మాధవుడు ఒక విదేశీ నగల వర్తకుడి వద్ద చాలా విలువగల రత్న హారాన్ని చూసి ముచ్చటపడి, బోలెడంత డబ్బు పోసి కొని, దాన్ని తన పెద్దరాణికి బహుమానంగా ఇచ్చాడు. ఇందువల్ల చిన్నరాణికి చాలా బాధ కలిగింది, కాని పైకి అనటానికి లేక వూరకుండి పోయింది. ఈ హారం గురించిన వార్త చుట్టుపక్కల దేశాలకు పాకింది.

మాధవుడికి త్రినాథు డనే మంత్రి ఉండేవాడు. ఆయనకు ఒకే ఒక కుమార్తె ఉన్నది. ఆమె మూగవిల్ల కావటం చేత, యుక్తవయసు వచ్చినా వివాహం జరగ లేదు. ఇది మంత్రికి తీరని దిగులుగా ఉండేది.

ఇలా ఉండగా పొరుగుదేశపు మంత్రి కొంత పరివారంతో తలవని తలంపుగా త్రినాథుడి ఇంటికి వచ్చి, ఏకాంతంగా త్రినాథుడితో, "నేను ఒక షరతు మీద మీ అమ్మాయిని మా అబ్బాయికి ఇయ్యమని అడగటానికి వచ్చాను. మీ పెద్ద రాణిగారి రత్నహారం మాకు ఇయ్యాలి," అన్నాడు.

త్రినాథుడు నివ్వేరపోయి, "అదేమిటి? రాణిగారి రత్నహారం నాకు ఎలా వస్తుంది?" అన్నాడు.

"అదంతా నాకు తెలియదు. కాని ఆ హారం ఇవ్వనిదే ఈ పెళ్ళి జరగదు," అన్నాడు పొరుగు దేశపు మంత్రి. తిరిగి తన దేశానికి బయలుదేరుతూ.

త్రినాథుడు చాలా విశ్వాసపాత్రుడు. ఆ రాత్రి ఆయన తన భార్యతో ఈ విషయం మాట్లాడుతూ, "ఈ పొరుగు దేశపు

మంత్రి కేవలమూ రత్నహారం కోసమే మన మూగపిల్లను చేసుకుంటున్నాడు. మన పిల్లకు పెళ్లి కాకపోయినా ఫరవాలేదు గాని నేను రాజద్రోహం మటుకు చెయ్యను," అన్నాడు.

త్రినాథుడు తన భార్యతో ఈ విషయాలు మాట్లాడుకునే సమయంలో, మారు వేషంలో తిరుగుతున్న రాజు బయట ఉండి అంతా విన్నాడు. ఎలాగైనా తన మంత్రి కూతురి పెళ్లి జరిపించాలని నిశ్చయించుకుని, ఆయన మంత్రి ఇంట్లోకి ప్రవేశించాడు.

అంతరాత్రి వేళ లోపలికి వచ్చిన మనిషిని చూసి త్రినాథుడు ఆశ్చర్య

పోయి, మారువేషంలో ఉన్న రాజును పోల్చుకోలేక, "ఎవరు నువ్వు?" అన్నాడు.

"నిజం చెప్పాలంటే నేనొక గజదొంగను. మీ ఇంట్లో దొంగతనం చేద్దామని వచ్చాను. కాని బయట నిలబడి మీరు మాట్లాడుకున్నదంతా వినేసరికి, మీరు మీ పిల్ల పెళ్లి గురించి ఎంత చిక్కులో ఉన్నారో అర్థమయింది. నేను ఏదో విధంగా రాణిగారి రత్నహారాన్ని తెచ్చి మీకిస్తాను," అన్నాడు రాజు.

"ఛీ, ఛీ! అందుకు నేను ఎంత మాత్రమూ ఒప్పుకోను," అన్నాడు త్రినాథుడు.

"తొందరపడకండి. దొంగతనం చేస్తున్నది మీరు కాదు, నేను.. నా స్వార్థం ఇందులో ఏమీ లేదు," అన్నాడు రాజు.

త్రినాథుడితో ఆయన భార్య, "ఒప్పుకుందురూ! పిల్ల పెళ్లి అయిపోయినాక మనమే రాజుగారికి సంగతంతా చెప్పి శిక్ష అనుభవించాం," అన్నది.

త్రినాథుడు ఎలాగో ఒప్పుకున్నాడు.

మర్నాడు రాజు సమర్థుడైన స్వర్ణకారుణ్ణి కొటకు పిలిపించి, అతన్ని ఒక రహస్య మందిరంలో ఉంచి, అతని చేత వారం రోజుల లోపల రత్నహారాన్ని పోలిన నకిలీ హారం చేయించి, అతనికి మంచి బహుమానం ఇచ్చి పంపేశాడు.

తరవాత ఆయన మారువేషంలో మంత్రి ఇంటికి వెళ్ళి, నకిలీ హారం మంత్రి చేతిలో పెట్టి, "ఇక పెళ్ళి జరిపించండి," అన్నాడు.

మంత్రి కుమార్తె పెళ్ళి నిర్విఘ్నంగా జరిగిపోయింది. రాజు స్వయంగా వెళ్ళి వధూవరులకు కానుకలు చదివించి, ఆశీర్వదించి, రాజ భవనానికి తిరిగి వచ్చాడు.

పెద్దరాణి ఆయన వద్దకు వచ్చి, తన రత్నహారాన్ని చూపిస్తూ, "చూడండి, ఈ రత్నాలలో వెనక ఉండిన మెరుపు లేనట్టు కనబడుతుంది?" అన్నది.

రాజు దాన్ని తన చేతిలోకి తీసుకున్న మరుక్షణం అది నకిలీ హారమని తెలుసు కున్నాడు. తానే పొరపాటు పడి నకిలీ హారానికి బదులు అసలు హారాన్ని మంత్రికి ఇచ్చి ఉండాలని ఆయనకు అనుమానం వచ్చింది. అందుచేత ఆ రాత్రి ఆయన తానొక దొంగ వేషం వేసుకుని, తన భటులకు కొందరికి కూడా అలాటి వేషాలే వేసి, పొరుగు దేశపు మంత్రి పరివారం ఉండే విడిదిపై దాడి చేశాడు.

ఈ దాడిలో దొరికిన నగలన్నీ పరీక్షిస్తే అందులో రత్నహారం దొరికింది. కాని అది కూడా నకిలీ హారమే. ఈ వింత రాజుకు అర్థం కాలేదు.

చందమామ

మర్నాడు ఉదయం త్రినాథుడు వచ్చి, "మహారాజా, మా వియ్యాలవారి విడిది పైన దొంగలు పడి నగలన్నీ దోచుకున్నారట. ఇంతకన్న కూడా దారుణమైన విషయం తమకు మనవి చేయాలి. ఒక గజ దొంగ ద్వారా నేను పెద్ద రాణిగారి రత్నహారం సంపాదించి, అది నా అల్లుడికి కట్టుంగా ఇచ్చాను. అందుకు నాకు తగిన శిక్ష విధించవలసిరదిగా కోరుతున్నాను," అన్నాడు.

రాజు త్రినాథుడితో, "మీవల్ల విదొంగ తనమూ జరగలేదు. మీ వియ్యాలవారు పోగొట్టుకున్నదంతా వారికి తిరిగి వచ్చేటట్టు చూస్తాను," అన్నాడు.

తరవాత ఆయన స్వర్ణకారుణ్ణి పిలిపించి, "నువు నాకు నకిలీ రత్నహారం ఇచ్చినప్పుడు దానితోబాటు అసలు హారం ఇయ్యలేదు. మరొక నకిలీహారం ఇచ్చావు. ఇది ఎలా జరిగిందో చెప్పకపోతే నిన్ను కొరత వేయిస్తాను." అన్నాడు.

స్వర్ణకారుడు రాజు కాళ్ళపైన పడి, "క్షమించండి. మహారాజా! నేను రెండు నకిలీ హారాలను చేసిన మాట నిజమే. అంతఃపురం నుంచి మంజరి అనే దాసిది వచ్చి, చిన్నరాణిగారి కోసం మరొక నకిలీ హారం కావాలనీ, ఆ మాట రహస్యంగా ఉంచమనీ నాకు చాలా డబ్బు ఇచ్చింది. తరవాత ఆమె మూడు హారాలూ ఉంచిన పెట్టె నుంచి నకిలీహారం తీసుకుపోయిందనుకున్నాను. మీకు మిగిలిన రెండు హారాలూ అందజేశాను." అన్నాడు.

రాజు స్వర్ణకారుణ్ణి పంపేసి, మంజరి అనే చిన్నరాణిగారి దాసిని పిలిపించి, నిజం చెప్పమన్నాడు. ఆమె ప్రాణ భయంతో వణికిపోతూ, తాను స్వర్ణ

కారుడి కన్ను కప్పి, అసలు హారాన్ని చిన్నరాణికి చేర్చినట్టు చెప్పింది.

రాజు చిరాకు పడి, చిన్నరాణిని పిలిపించి, "ఈ కుట్ర అంతా ఏమిటి?" అని అడిగాడు.

"స్త్రీలకు నగల మీదా, చీరల మీదా మోజు ఉండదా? మీరు అక్కగారికి అంత విలవైన హారం ఇచ్చి నాకు ఏమీ లేకుండా చేశారు. ఆ హారాన్ని ధరించాలని నాకు మాత్రం ఉండదా? నేను నోరు తెరిచి మిమ్మల్ని అడుగుతానా? మీరు నా మనసు ఆ మాత్రం గ్రహించవద్దా? అది జరగకనే నేను చిన్న కుట్ర చేసి హారం సంపాదించాను. తప్పు అయితే క్షమించండి," అన్నది చిన్నరాణి.

రాజు వివేకం గలవాడు గనక తన తప్పు ఒప్పుకుని, ఆ స్వర్ణకారుణ్ణి నియోగించి, చిన్నరాణికి కూడా అలాటిదే మరొక రత్నహారం చేయించి, అటు తరవాత రాణులిద్దరి పట్లా పక్షపాతం లేకుండా సమంగా ప్రవర్తించాడు.

న్యాయ మె న కూలి

కొమయ్య పద్ద నాలుగుగజాల చదరపు రాతిపలక ఉన్నది. దాన్ని ఆయన నాలుగు పలకలుగా చేయింతామనుకుని, వెంకయ్య అనే రాతిపని చేసే వాణ్ణి మాట్లాడాడు. నాలుగు రూపాయలు కూలి ఇయ్యమన్నాడు వెంకయ్య. కామయ్య సరేనన్నాడు.

వెంకయ్య ఒక రోజుల్లా పని చేసి పెద్దపలక నుంచి ఒక చిన్న పలకనే తీశాడు. అతను మర్నాడు పనిలోకి రాకపోయేసరికి, కామయ్య ధర్మయ్య అనే మరో పనివాణ్ణి పిలిచాడు. ధర్మయ్య కూడా రోజంతా పనిచేసి మిగిలిన మూడు చిన్న పలకలూ తీశాడు.

తరవాత కామయ్య ఇద్దరికీ కూలి ఇచ్చేటప్పుడు వెంకయ్యకు ఒక రూపాయ, ధర్మయ్యకు మూడు రూపాయలూ ఇయ్యబోయాడు.

“ఇద్దరమూ చెరోకరోజూ పనిచేశాం గనక, చెరి రెండు రూపాయలూ ఇప్పించండి,” అన్నాడు వెంకయ్య.

“అది అన్యాయం కదా. ధర్మయ్య మూడు ముక్కలు తీశాడు. నువ్వు ఒకటే తీశావు,” అన్నాడు కామయ్య.

దారేవెళ్ళి దానయ్య విషయమంతా విని, “కామయ్యగారూ, ఇద్దరూ సమానంగానే పని చేశారు. ఒకమూల ముక్క ఒకడు తీశాడు. ఇంకో మూలముక్క ఇంకొకడు తీశాడు. ఇద్దరికీ సమంగానే కూలి ఇయ్యాలి,” అన్నాడు.

కామయ్యకు విషయం బోధపడి, ఇద్దరికీ చెరి రెండు రూపాయలూ ఇచ్చాడు.

—పి. సి. సుబ్బారెడ్డి.

నేరపరిశోధన

ఒక ఊళ్ళో రామయ్య అనే పేద రైతు ఉండేవాడు. రామయ్యకు ఒక ఎకరం పొలం ఉండేది. ఆ ఊళ్ళోనే ఉండే సోమిశెట్టి అనే వ్యాపారస్థుడికి బాకీపడి రామయ్య ఆ ఎకరం పొలాన్ని సోమిశెట్టికి ఇచ్చేశాడు.

ఇప్పుడు రామయ్యకు ఒక మంచి పాడిఆవు తప్ప వేరే ఆధారం లేదు. అతను ఆ ఆవు పాలను సోమిశెట్టికి అమ్మి, ఆ వచ్చిన డబ్బుతో అతని దుకాణంలోనే వెచ్చాలు కొని జీవితం వెళ్ళబుచ్చుతున్నాడు.

సోమిశెట్టి ఆ ఆవు మీద కన్నువేశాడు. అది తనది అయితే తనకు తన దుకాణం నుంచి రామయ్యకు సరకులు ఇచ్చే అవసరం తప్పతుందని శెట్టి ఆశ.

ఒక రోజు జడివాన పట్టుకున్నది. రామయ్య ఆవును మేతకు బయట పదల

లేక పోయాడు. దాన్ని అతను రోజల్లా పాకలోనే కట్టి ఉంచాడు. దానికి వెయ్యి టానికి అతని వద్ద ఎండు గడ్డి కూడా లేదు. తిండిలేని కారణం చేత అది మర్నాడు పాలియ్యడేమోనని భయపడుతూ ఆ రాత్రి రామయ్య కలత నిద్ర పోయాడు.

ఆ రాత్రి ఆ ఆవు కట్టుతాడు తెంచుకుని, ఊరి బయటికిపోయి సోమిశెట్టి పొలంలో పడి మేసింది. ఈ సంగతి రామయ్యకు తెలియదు.

మర్నాడు ఉదయం సోమిశెట్టి నలుగురు పెద్ద మనుషులను వెంటబెట్టుకుని రామయ్య ఇంటికి వచ్చి, "నీ ఆవు నా పొలంలో పడి మేసేసింది. కష్టపడి పండించిన పంట అంతా నాశనమయింది. దీనికి ఏం చెబుతావు?" అని గడబిడ చేశాడు.

రామయ్య పెద్ద మనుషులను అడిగితే, అలా జరిగిన మాట నిజమేనని చెప్పారు.

“నాకు కాస్తా కూస్తా కాదు రెండు వందల వరహాల పంట నష్టమయింది,” అన్నాడు సోమిశెట్టి.

“నీ ఆవును సోమిశెట్టికి ఇచ్చావంటే నష్టపరిహారం కింద సరిపోతుంది,” అని రామయ్యతో పెద్ద మనుషులు అన్నారు. సోమిశెట్టి అక్కడికొస్తూ చేసిన ఆలోచన కూడా అదే.

కాని ఆవును సోమిశెట్టికి ఇస్తే రామయ్యకు జీవనాధారం ఏదీ ఉండదు. అందుచేత అతను ఆవును సోమిశెట్టికి ఇయ్యటానికి ఒప్పుకోలేదు. పెద్ద

మనుషులు రామయ్యకు ఎన్నో విధాల చెప్పి చూశారు. కాని, అతడు ఆవును ఇవ్వనని మొండికెత్తాడు.

సోమిశెట్టి గ్రామాధికారి వద్ద ఫిర్యాదు చేశాడు. గ్రామాధికారి జరిగినదంతా విని రామయ్యతో, “నీ అజాగ్రత్త వల్లనే సోమిశెట్టి పంట పాడయిందని, రుజువుయింది. కనక, నువ్వు నష్ట పరిహారం కింద నీ ఆవును సోమిశెట్టికి ఇయ్యటమే న్యాయం,” అన్నాడు.

ఈ తీర్పు న్యాయంగానే ఉన్నదని ఊళ్ళో పెద్దలు అంగీకరించారు.

విధిలేక రామయ్య తన ఆవును సోమిశెట్టికి ఇచ్చి, పుట్టెడు విచారంలో మునిగి పోయాడు. ఎంత ఆలోచించినా తనకు

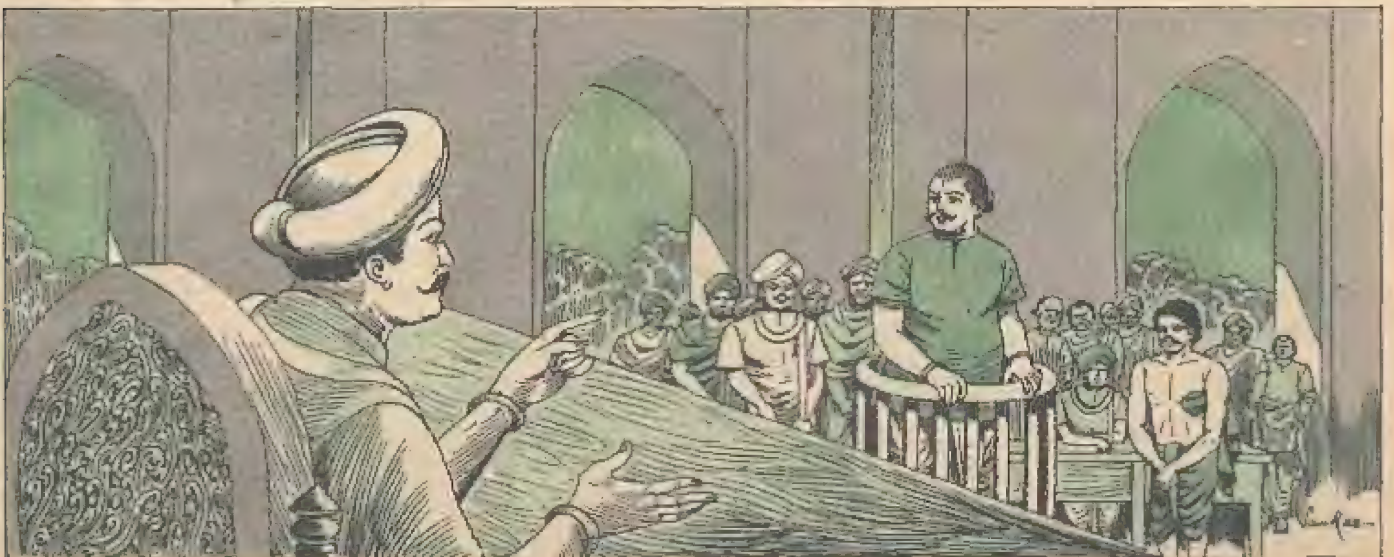
అన్యాయమే జరిగినట్టు రామయ్యకు తోచింది. ఆ దేశపు న్యాయాధికారి న్యాయం నిర్ణయించటంలో చాలా సమర్థుడని పేరు. రామయ్య ఆయన వద్దకు వెళ్ళి, తనకు న్యాయం జరిగినదీ లేనిదీ తెలుసుకోవటానికి నిశ్చయించాడు.

న్యాయాధికారి రామయ్య చెప్పినదంతా వినటమే కాక, అతని జీవితం గురించి ప్రతి వివరమూ అడిగి తెలుసుకుని, "నీకు న్యాయం జరగకపోగా చాలా అన్యాయం జరిగింది. సోమిశెట్టిని, అతని సాక్షులనూ రేపు న్యాయస్థానానికి పిలిపిస్తాను. రేపు నువు కూడా న్యాయస్థానానికి రా." అన్నాడు.

మర్నాడు అందరూ న్యాయస్థానానికి హాజరు అయ్యారు. ఆయన మామూలు విచారణ అంతా జరిపి సోమిశెట్టితో, "రామయ్య అవు నీ పొలంలో పడి నీ పంట నాశనం చేసి, నీకు నష్టం కలిగించిన మాట నిజమే. కాని నీకు ఈ నష్టం కలిగటానికి కారణం రామయ్య అజా

గ్రత్త మాత్రం కాదు. నీ నష్టానికి నిజమైన కారణాలు రెండు కనిపిస్తున్నాయి. ఒకటి నువు రామయ్యకు అమ్మిన కట్టుతాడు. అది బలంగా లేదు. దాన్ని నువు రామయ్యకు రెట్టింపు ధరకు అమ్మి అక్రమ లాభం సంపాదించావు. నీ నష్టానికి రెండో కారణం నీ పొలానికి కంచె లేదు. కంచె లేని పొలంలోకి ఏ పశువు అయినా ప్రవేశించి, పంట నష్టం కలిగించవచ్చు. అందుచేత నీ నష్టానికి అన్ని విధాలా నువ్వే బాధ్యుడివి. నువు రామయ్య వద్ద పుచ్చుకున్న ధరకు గట్టి తాడు ఇచ్చి ఉంటే అవు దాన్ని తెంపుకుని ఉండదు. నీ చేసుకు కంచె ఉంటే అది ఏ బీడులోనో మేసి ఉండేది, నీ పంట పొలంలోకి వచ్చేది కాదు. నీ తప్పుకుగాను రామయ్య తన అవును నీకు అర్పించటం అక్రమం. ఆ అవును రామయ్యకు తిరిగి ఇచ్చేయి." అన్నాడు.

రామయ్యకు ఎలాగైతేనేం న్యాయం జరిగింది.

పరివర్తన

కొంతకాలం క్రిందట శ్రీపురం అనే గ్రామంలో రాఘవరాయలు అనే జమీందారు ఉండేవాడు. అతను గొప్ప దానశీలి. ఎవరైనా అపదలో ఉన్నారంటే వారికి తనకు చేతనైన సహాయం చేసేవాడు.

ఆ ఊళ్లోనే బంగారు సెట్టి అనే లోబ్బి ఉండేవాడు. అతను తన జన్మలో చిల్లిగవ్వ అయినా దానం చేసి ఎరగడు.

ఇలా ఉండగా ఒకసారి కాలంగాని కాలంలో తుఫాను వచ్చి చాలా ఇళ్లు పడిపోయాయి. పంటలు పాడయిపోయాయి. బీదజనం కరువువాత పడ్డారు. అది చూసి రాయలు బీద ప్రజలనందరినీ పిలిచి, తన వద్ద ఉన్న ధనమంతా వారికిచ్చి, పంచుకుని తినమని చెప్పాడు.

అయితే రాయలు ఇచ్చిన డబ్బు అందరికీ సరిపోలేదు. వాళ్లు రాయలును, "బాబూ, మీరిచ్చినది అందరికీ తినటానికి

చాలదు. ఇంకా కొంత సహాయం చెయ్యండి." అని అడిగారు.

ఏం చెయ్యాలోతోచక రాయలు బయలుదేరి ఊళ్లోని ధనవంతుల వద్దకు వెళ్లాడు. ఆయన ఎవరిని దానం అడిగినా, "బంగారు సెట్టి మా అందరికన్నా ధనవంతుడు. ఆయన్ని అడగండి," అన్నారు.

రాయలు బంగారు సెట్టి వద్దకు వెళ్ళి, "సెట్టిగారూ, నాకు అవసరంగా అయిదు వేలు కావాలి. అయితే ఆ డబ్బుతోబాటు దాన్ని మీరు దానం చేస్తున్నట్టు నాకు ఒక చీటీ రాసి ఇయ్యండి. సాయంకాలానికి మీ డబ్బు తిరిగి ఇస్తాను," అన్నాడు.

బంగారు సెట్టికి ఇదేమీ అర్థం కాలేదు.

"సాయంకాలం వరకూ డబ్బు తీసుకుని ఏం చేస్తారు?" అన్నాడతను.

రాయలు చిరునవ్వునవ్వి, "చూడండి, సెట్టిగారూ, మీరు ఎన్నడూ దాన ధర్మాలు

చెయ్యరని అందరూ ఎరుగుదురు. అలా టప్పుడు అయిదువేల రూపాయలు మీరు ధర్మం చేశారని తెలిస్తే, మిగిలిన వాళ్ళు మీతో పోటీపడి దానం చేస్తారు. జనం ఆకలితో అలమటిస్తున్నారు. సాయం కాలానికి మీ సొమ్ము మీకు తిరిగి ఇచ్చి, మిగతా వాళ్ళు ఇచ్చేది బీదప్రజలకు అందజేస్తాను. డబ్బు ఖర్చు కాకుండానే, సహాయం చేసిన పుణ్యం మీకు దక్కుతుంది," అన్నాడు.

"అలాగే చెయ్యండి. సాయంకాలానికి నా సొమ్ము నాకిస్తారు గదా?" అంటూ సెట్టి ఒక సంచీలో అయిదువేల రూపాయలు పోసి, తాను ఆ సొమ్ము దానం చేస్తున్నట్టు చీటీ రాసి, రాయలుకు అందించాడు.

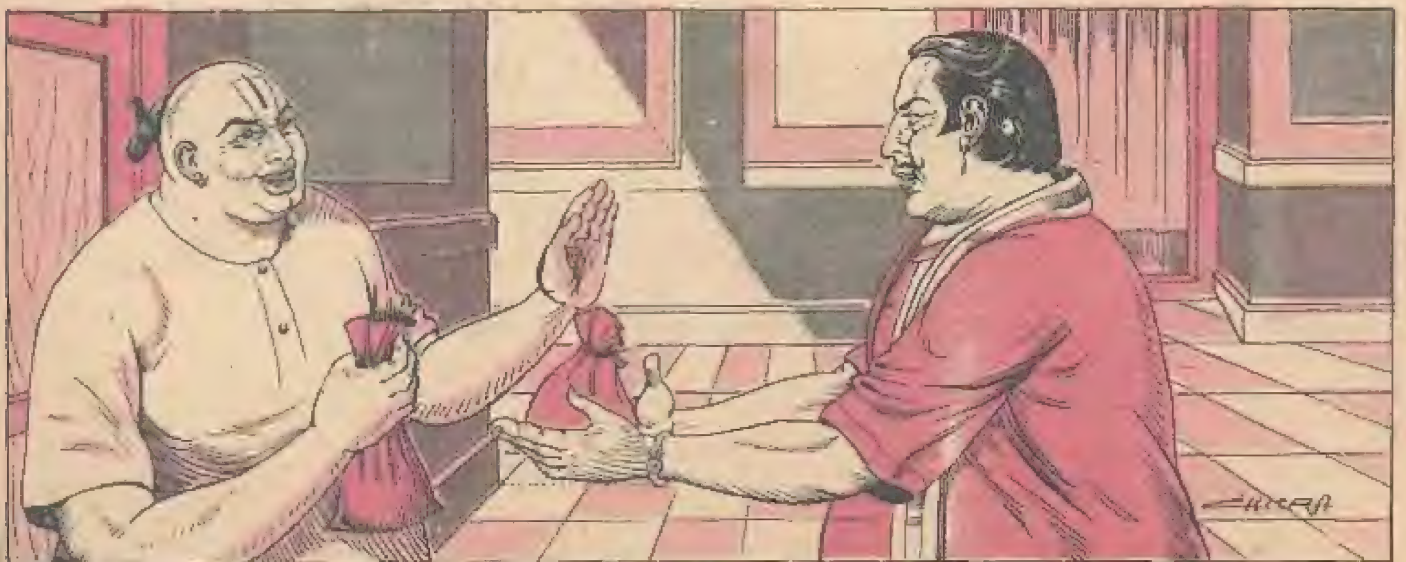
ఆ చీటీ చూపి రాయలు సాయంకాలం లోపుగా ధనవంతులందరి దగ్గిరా విరివిగా దానాలు వసూలు చేసి, బీద ప్రజలకు అందించాడు. ఆ సాయంకాలం అతను సెట్టి ఇచ్చిన సంచీని అలాగే తీసుకుపోయి

సెట్టికి ఇస్తూ, "బంగారు సెట్టిగారూ, నేను అనుకున్నట్టుగానే మీ డబ్బు కారణంగా చాలా డబ్బు పోగయింది. పని జరిగిపోయింది. మీ సొమ్ము మీరు తీసుకోండి," అన్నాడు.

సెట్టి డబ్బు తీసుకోలేదు. రాయలుకు ఆశ్చర్యం వేసింది.

"ఏమండీ, మీ డబ్బు తీసుకోరు?" అని ఆయన అడిగాడు.

"రాయలుగారూ, నేను డబ్బు ఇచ్చినందుకు ఎంతమంది వచ్చి నన్ను ఎన్ని విధాల పొగడారనుకున్నారు! అంత ఆనందం నా జన్మలో ఎన్నడూ ఎరగను. దానం చెయ్యటంలో గల ఆనందం చేసిన వారికే తెలుస్తుంది. ఇకనుంచీ నేను కూడా మీ లాగే దానాలు చేస్తాను. ఇదుగో, మరో అయిదువేలు తీసుకుపోయి అనాథలకు దానం చెయ్యండి," అంటూ బంగారు సెట్టి రాయలుకు మళ్ళీ అయిదువేలు ఇచ్చాడు. బంగారు సెట్టిలో కలిగిన పరివర్తనకు రాయలు ఆశ్చర్యపోయాడు.

పేరహానుమహాన్

ఇతర వానరుల కన్న హనుమంతుడికే కార్యం సాధించే శక్తి, అవకాశమూ, ఎక్కువగా ఉన్నాయనుకుని సుగ్రీవుడు హనుమంతుడితో ఇలా అన్నాడు:

“మహావీరుడవైన హనుమంతుడా, నువు గాలిలోనూ, నీటిలోనూ, భూమి మీదా, పై అకాశంలోనూ కూడా సంచరించగలవాడివి. నీకు తెలియని లోకం గాని, సముద్రంగాని, పర్వతంగాని లేదు. నువు వాయుదేవుడిలాటి గమనమూ, వేగమూ కలవాడివి. భూమి మీద నిన్ను మించిన బలంగల ప్రాణులేదు. అందుచేత సీతాదేవి తిరిగి దొరికే ప్రయత్నం నీ వల్లనే కావాలి. బలమూ, బుద్ధి, దేశ కాలానుగుణంగా ప్రవర్తించే నేర్నూ,

పరాక్రమమూ నీలో ఉన్నట్టుగా మరెవరి లోనూ లేవు.”

హనుమంతుడితో సుగ్రీవుడు ఇలా మాట్లాడటం విని రాముడు, కార్య భారాన్ని సుగ్రీవుడు హనుమంతుడి పైన పెట్టుతున్నట్టు గ్రహించాడు. హనుమంతుడి శక్తిసామర్థ్యాలు సుగ్రీవుడికి బాగా తెలిసి ఉండాలి. రాముడి ఆశలన్నీ హనుమంతుడి మీదికి మళ్లాయి. అతను తన పేరుగల ఉంగరాన్ని హనుమంతుడికి ఇస్తూ, “వానర శ్రేష్ఠుడా, ఈ ఉంగరాన్ని చూసినట్టయితే సీతాదేవి నిన్ను చూసి భయపడదు, అనుమానించదు; నువు నా వద్ద నుంచి వచ్చావని గుర్తిస్తుంది. నీ వల్ల తప్పక పని జరుగుతుందని

సుగ్రీవుడి మాటలను బట్టి నాకు తోస్తున్నది." అన్నాడు.

హనుమంతుడు ఆ ఉంగరాన్ని తీసుకుని, నెత్తి మీద చేతులు పెట్టుకుని నమస్కారం చేసి, రాముడి పాదాలకు ప్రణామంచేసి, బయలుదేరాడు. అతనితో మరొకసారి రాముడు, "హనుమంతుడా. నేను నీ శక్తినే నమ్ముకుని ఉన్నాను. శక్తివంచన లేకుండా పాటుపడి, సీతాదేవి తిరిగి దొరికేటట్టు చూడు," అన్నాడు.

వానరులు మిదతల దండులాగా అన్ని దిక్కులకూ బయలుదేరారు. వాళ్ళు తిరిగి రావటానికి ఒక మాసం మాత్రమే గడువు వున్నది.

వానరులు బయలుదేరిన అనంతరం రామ, లక్ష్మణులు ప్రస్రణపర్వతం మీది గుహలో వారు తిరిగి రావటం కోసం ఎదురుచూస్తూ ఉండిపోయారు.

వినతుడి బృందం తూర్పుగానూ, సుషేణుడి బృందం పడమరగానూ, మరి కొందరు ఉత్తరం గానూ వెళ్ళగా, హనుమంతుడూ, తారుడూ, అంగదుడూ మొదలైన వాళ్ళు దక్షిణదిక్కుగా బయలుదేరారు. అందరినీ అన్ని దిక్కులకూ పంపి, రాముడికి తాను ఇచ్చిన మాట నిలబెట్టుకున్న సంతృప్తితో సుగ్రీవుడు వెనకటి కన్నా మరింత సుఖంగా జీవించ సాగాడు.

సుగ్రీవుడు పంపిన వానరులు సీతాదేవి కోసం చాలా శ్రద్ధగా వెతికారు. వారు ఎక్కడికి వెళ్ళినా పగలల్లా ప్రతి సరస్సు, నదీ, పాదా, కొండా, గుహ వెతికి, రాత్రికాగానే ఒక చోటికి చేరుతూ, చెట్ల కింద రాత్రి గడుపుతూ ముందుకు సాగారు. తూర్పుగానూ, ఉత్తరంగానూ, పడమరగానూ వెళ్ళిన వానరబలగాల వాళ్ళు నెల గడువు తీరేసరికి తిరిగివచ్చి, సీతాదేవి జాడ తెలియలేదని సుగ్రీవుడితో చెప్పారు. అప్పుడు సుగ్రీవుడు ప్రస్రణ పర్వతం మీద రాముడితో కూర్చుని ఉన్నాడు.

అయినా, ఇంకా అశ ఉన్నది. దక్షిణంగా వెళ్ళిన బృందం ఇంకా తిరిగి రాలేదు. సీతను తీసుకుపోయిన రావణుడు దక్షిణ దిక్కుగానే వెళ్లాడు. అందుచేత హనుమంతుడు సీతను చూసి వచ్చే అవకాశం ఉన్నది.

ఈ లోపుగా హనుమంతుడు మొదలైన వాళ్ళు సీత కోసం వెతుకుతూ వింధ్యపర్వత ప్రాంతాన్ని చేరుకున్నారు. అది చాలా విస్తృతమైన ప్రదేశం. అక్కడ ఎన్నో గుహలున్నాయి. శిఖరాలున్నాయి. అరణ్యాలున్నాయి. దాటటానికి కష్టమైన నదులున్నాయి. చాలా ఎత్తయిన చెట్లున్నాయి. పళ్ళూ, దుంపలూ తింటూ వానరులు ఆ ప్రాంతంలో ఒక్కొక్క ప్రదేశమే సీతాదేవి కోసం వెతుకుతూ ముందుకు వెళ్ళారు.

ఒక ప్రదేశం బొత్తిగా శూన్యంగా ఉన్నది. అక్కడ చెట్లు నిలువునా ఎండి ఉన్నాయి. నదులలో నీరులేదు. లతలూ, పుష్పాలూ, దుంపలూ లేవు. ఎలాటి జంతువులు గాని, పక్షులు గాని లేవు. ఆ ప్రదేశం భయంకరంగా ఉన్నది.

ఆ వనంలో కందుమహర్షి ఉండేవాడు. ఆయనకు తపోబలం ఎంత ఎక్కువో, కోపం కూడా అంత ఎక్కువ. తన కొడుకు పదహారేళ్ళవాడు అకాలమరణం పొందే

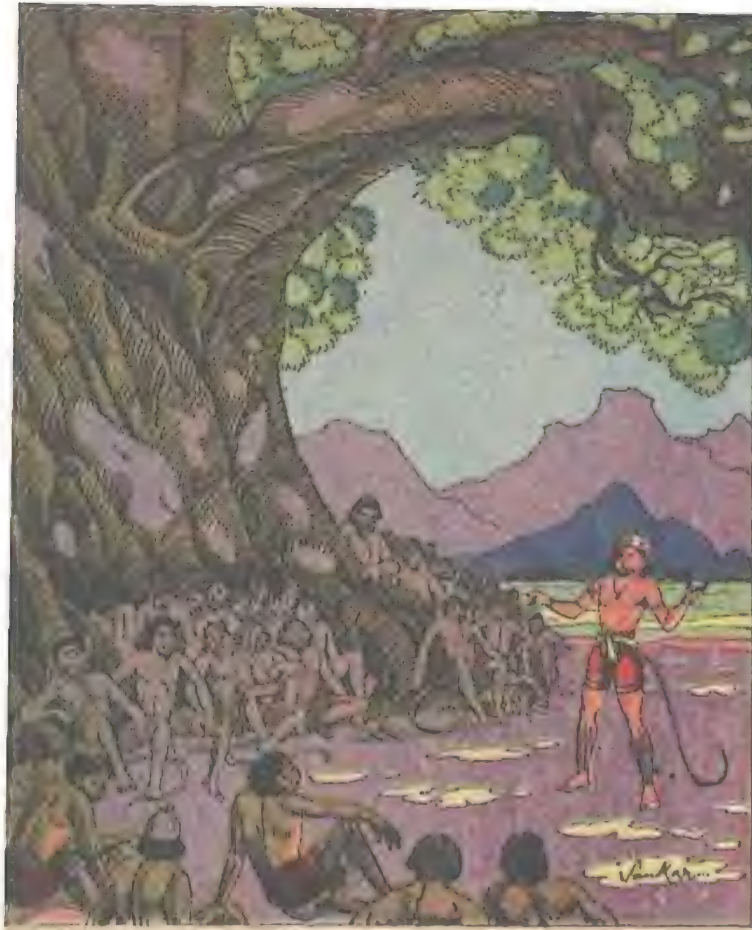

సరికి, ఆయన ఆ వనాన్ని శపించి ఎడారిగా చేశాడు. వానరులు అశూన్యప్రదేశంలో కూడా సీతాదేవి కోసం శ్రద్ధగా వెతికారు.

అలా వెతుకుతూ వాళ్ళు ఒక భయంకరమైన అరణ్యం గల ప్రదేశంలో ప్రవేశించారు. అక్కడ వాళ్ళకు ఒక రాక్షసుడు కనిపించాడు. మహాకాయుడైన ఆ రాక్షసుణ్ణి చూస్తూనే వానరులు దట్టిలుబిగించి, వాడితో యుద్ధానికి సిద్ధపడ్డారు.

వాడు కూడా వానరులను చూస్తూనే, "మిమ్మల్నందరినీ చంపేస్తాను," అంటూ పిడికిలి బిగించి వారి మీదికి వచ్చాడు. అంగదుడు వాణ్ణి చూసి, వాడే రావణుడు అయి ఉంటాడనుకుని, వాడి నెత్తి మీద

బలంగా కొట్టాడు. ఆ ఒక్క దెబ్బకే ఆ రాక్షసుడు నెత్తురు కక్కుతూ, నేల మీద పడిపోయి, ప్రాణాలు వదిలాడు.

రావణుడు చచ్చాడనీ, సీత వాడి గుహలోనే ఉంటుందనీ అనుకుని, వానరులు వాడి గుహ అంతా శ్రద్ధగా వెతికి చూశారు. అక్కడ సీత లేదు. వానరులు దాని సమీపంలో గల మరొక పెద్ద గుహ కూడా వెతికారు; ఆ అరణ్యమంతా వెతికారు. ఎక్కడా సీత కనిపించకపోయేసరికి, వాళ్ళు నిస్సహా చెంది, ఒక చెట్టు కింద చేరి కూర్చున్నారు.

అప్పుడు అంగదుడు వాళ్ళతో, "మనం ఇంత కాలంగా ఎన్నో అరణ్యాలూ,

నదులూ, పర్వతాలూ, గుహలూ ఎంతో శ్రమపడి వెతుకుతున్నా, మనకు సీత జాడగాని, ఆమెను ఎత్తుకుపోయిన రావణుడి జాడగాని తెలియరాలేదు. సుగ్రీవుడి ఆజ్ఞ మహా దారుణమైనది. మనం నిరుత్సాహపడి పని చెయ్యలేం. సోమరితనం పనికిరాదు. మరొకసారి ఈ వనం అంతటా వెతకండి. మీరంతా ఇప్పుడు నిద్రపోవటం భావ్యం కాదు. లేదా, ఇంకా మంచిపద్ధతి ఏమైనా ఉంటే చెప్పండి." అన్నాడు.

గంధమాదనుడు కూడా అంగదుడు చెప్పినట్టే చెప్పాడు.

అప్పుడు వానరులు తమ అలసటను మరిచిపోయి, తిరిగి వింధ్యపర్వతారణ్యాలలో సీత కోసం వెతకటం ఆరంభించారు. వాళ్ళు వెండి కొండలాటి ఒక శిఖరం ఎక్కి, అక్కడ కూడా సీతను చూడలేక పోయారు. తరవాత వాళ్ళు ఆ శిఖరం నుంచి దిగివచ్చి, కొంతసేపు విశ్రాంతి తీసుకుని, మళ్ళీ వెతకటం ప్రారంభించారు. వాళ్ళు వింధ్యపర్వతం మీద సీత కోసం వెతుకుతూ ఉండగానే సుగ్రీవుడు పెట్టిన నెల గడువు దాటిపోయింది.

వానరులు ఒక్కొక్క ప్రదేశాన్నే వెతుకుతూ వింధ్యపర్వతపు నైర్భతి కొనకు చేరుకున్నారు. ఇక్కడికి చేరిన

వానరులలో ప్రముఖులు హనుమంతుడూ, గజాడూ, గవాక్షుడూ, గవయుడూ, శరభుడూ, గంధమాదనుడూ, మైందుడూ, ద్వివిదుడూ, సుషేణుడూ, జాంబవంతుడూ, నళుడూ, యువరాజు అంగదుడూ, తారుడూ ఉన్నారు.

వాళ్లు ప్రతి గుహలోనూ చూసుకుంటూ ఒక పెద్ద బిలం వద్దకు వచ్చారు. అది ఋక్షబిలం. దాన్ని మయుడు నిర్మించాడు. దానికి లతలు అడ్డంగా పెరిగి ఉండి, ప్రవేశించ రాకుండా ఉన్నది. వానరులు అకలి, దప్పలతో అలమటించి పోతున్నారు. ఆ ప్రాంతాల ఎక్కడా నీరు లేదు. వాళ్లు చాలా అలసిపోయి కూడా ఉన్నారు.

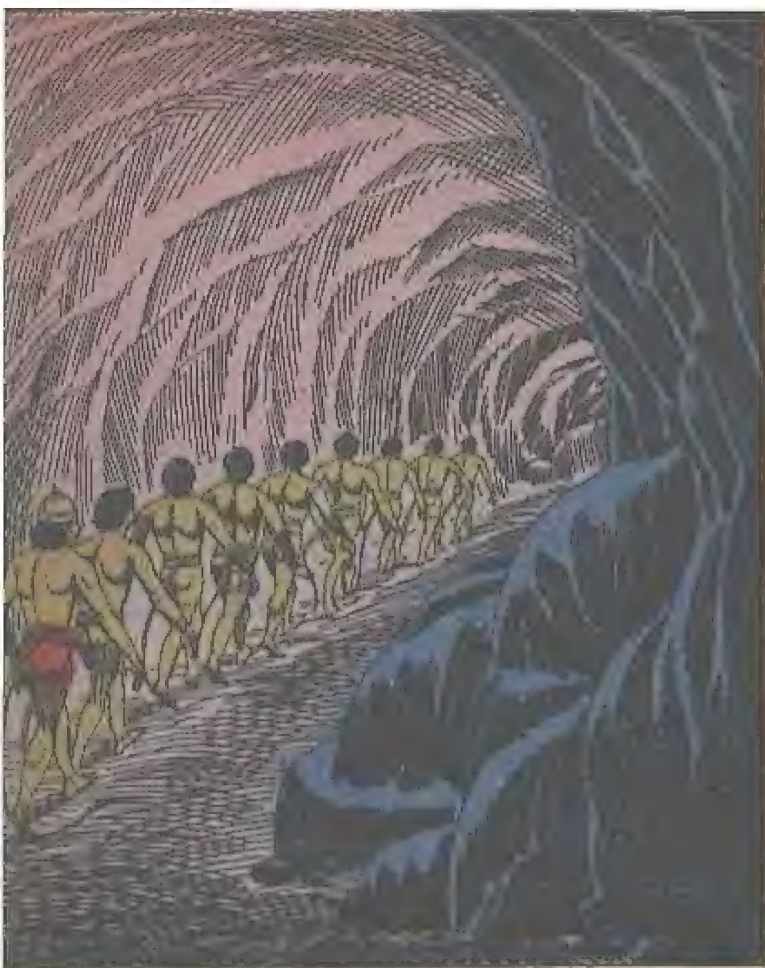
అయితే వాళ్లకు, ఋక్షబిలం నుంచి క్రౌంచపక్షులూ, హంసలూ, బెగ్గురు పక్షులూ, చక్రవాకాలూ మొదలైన నీటి పక్షులు బయటికి ఎగురుతూ రావటం కనిపించింది. అది చూసి హనుమంతుడు మొదలైన వాళ్ళు చాలా ఆశ్చర్యపడ్డారు. వాళ్లు ఆ బిలాన్ని సమీపించారు.

పర్వతాలను గురించి, అరణ్యాలను గురించి విశేషంగా తెలిసిన హనుమంతుడు మిగిలిన వారితో ఇలా అన్నాడు :

“చూడండి, ఈ గుహ ముఖం నుంచి నీటి పక్షులు ఎగురుతూ వస్తున్నాయి. దీని ద్వారంలో ఉన్న లతలూ, చెట్లూ నేవళంగా ఉన్నాయి. లోపల నీరు గల బావిగాని, చెరువుగాని ఉన్నదనటానికి

సందేహంలేదు. మనమా, దాహంతో బాధ పడుతూ, చాలా దస్సి ఉన్నాం.”

హనుమంతుడు ఈ మాట అనగానే వానరులు బిలంలోకి ప్రవేశించారు. లోపల కన్ను పొడుచుకున్నా కానరానంత చీకటిగా ఉన్నది. వానరులు తాము ఎటు పోతున్నదీ కూడా తెలియకుండా, తడువు కుంటూ ముందుకు పోయారు. పోగా, పోగా చీకటి పోయి, కాంతి వచ్చింది. తరవాత అమిత అందమైన ప్రదేశం వారికి కనబడింది. అక్కడ ప్రకాశవంత మైన కాంచనవృక్షాలూ, మద్దిచెట్లూ, తాటిచెట్లూ, సురపొన్న చెట్లూ, అశోక వృక్షాలూ, చంద్రచెట్లూ మొదలైనవి

ఉన్నాయి. కొన్ని చెట్లూ, కాయలూ, పూలూ కాంతులు వెదజల్లుతున్నాయి. అక్కడ ఒక తామరకొలనులో బంగారు తామరలూ, బంగారు చేపలూ, బంగారు తాబేళ్ళూ ఉన్నాయి.

ఆ ప్రదేశంలో గొప్ప ఇళ్ళూ కూడా ఉన్నాయి. వాటి కిటికీలు బంగారువి; కప్పులు బంగారంతోనూ, వెండితోనూ చేసినవి. ఆ ఇళ్లలో ముత్యాల తోరణాలు కట్టి వున్నాయి: చుణులు అలంకరించి ఉన్నాయి.

ఆ ప్రదేశంలో వానరులకు పగడపు కాంతిగల చెట్ల మీద పూలూ, పళ్ళూ కనిపించాయి; రకరకాల మద్యాలు కని పించాయి; రత్నాలు తాపిన బంగారు కుర్చీలూ, మంచాలూ, వాహనాలూ కని పించాయి. అక్కడక్కడ బంగారు, వెండి, కంచుపాత్రలు రాసులు రాసులుగా ఉన్నాయి. అలాగే అగరూ, చందనమూ, పళ్ళూ, దుంపలూ, పానీయాలూ, తేనె, వస్త్రాలూ, కంబళాలూ, రకరకాల చర్మాలూ, బంగారమూ కుప్పలు కుప్పలుగా కనిపించాయి.

వానరులు ఆ ప్రదేశమంతా వెతు కుతూ ఒకచోట ఒక స్త్రీని చూశారు. ఆమె జింకచర్మం కట్టుకుని, తపస్సు చేసు కుంటున్నది. ఆమె వెలిగిపోతున్నది.

అది చూసి వానరులు అశ్చర్యమూ, భయమూ కలిగి అగిపోయారు.

హనుమంతుడు అమెను, "నువు ఎవరు? ఈ బిలం ఎవరిది?" అని అడిగాడు. చేతులు జోడించి అమెకు నమస్కారం చేస్తూ. అతను ఇంకా ఇలా అన్నాడు:

"మేం మార్గాయసంతో అలసిపోయి, అకలి దప్పులతో బాధపడుతూ, ఇక్కడ నీరూ, తిండి దొరుకుతాయన్న నమ్మకంతో, చీకటి కోణంలాగా ఉన్న ఈ బిలంలో ప్రవేశించాం. కాని ఇక్కడ ఉండే ఈ అద్భుతమైన వస్తువులన్నీ చూస్తే ఇదేదో రాక్షసమాయలాగా కనబడుతున్నది. ఈ బంగారు చెట్లూ,

ఈ బంగారు, వెండి, ఇళ్లూ ఎవరివి? ఈ కొలనులో ఉన్న బంగారు తామరలను ఎవరు సృష్టించారు? బంగారు తాబేళ్లూ, బంగారు చేపలూ ఎవరికల్పన? మాకు ఇదంతా అయోమయంగా ఉన్నది. మాకు కాస్త తెలియ జెప్ప."

హనుమంతుడికి ఆ తపస్విని ఇలా సమాధానం చెప్పింది:

"మయుడు అనే గొప్ప దానవుడు ఇక్కడ ఉండేవాడు. అతను దానవుల విశ్వకర్మ. అతని మాయాబలం వల్ల ఈ బంగారు వృక్షాల వనం ఏర్పడింది. అతను గొప్ప తపస్సు చేసి, సమస్తమైన ధనమూ బ్రహ్మ నుంచి వరంగా పుచ్చుకున్నాడు. అతను హేమ అనే అప্সరతో

ఈ ప్రదేశంలో సుఖంగా ఉంటూండగా ఇంద్రుడు అలిగి, మయుణ్ణి వజ్రాయుధంతో కొట్టాడు. తరవాత బ్రహ్మ ఈ ప్రదేశాన్ని హేమకు ఇచ్చాడు. నేను మేరు సావర్నీ కుమార్తెను. నా పేరు స్వయంప్రభ. హేమకు చెందిన ఈ ప్రదేశాన్ని రక్షిస్తూ, నేను ఇక్కడ ఉంటున్నాను. హేమ నా స్నేహితురాలు. ఆమె సంగీత, నృత్యాలలో సమర్థురాలు. ఆమె నాకిచ్చిన వరం మూలాన నన్ను ఎవరూ జయించలేరు. మీరు ఏ కారణంచేత ఈ ప్రాంతాల తిరుగుతున్నారు? ప్రవేశించటానికి సాధ్యం కాని ఈ ప్రదేశానికి ఎందుకు వచ్చారు? మీరు ముందు పళ్ళు తిని, నీరు తాగి, మీ వృత్తాంతం నాకు సవిస్తరంగా చెప్పండి."

హనుమంతుడు ఏమీ దాచకుండా స్వయంప్రభకు జరిగినదంతా వివరంగా చెప్పాడు. చివరకు అతను ఆమెతో, "అమ్మా, నువ్వు మాకు తిండి పెట్టి మా ప్రాణాలు నిలబెట్టావు. ఇందుకు మేం

ఏం ప్రత్యుపకారం చెయ్యగలమో చెప్పు," అన్నాడు.

"చాలా సంతోషం! నాకు మీ నుంచి ప్రత్యుపకారం ఏమీ అవసరం లేదు," అన్నది స్వయంప్రభ.

"అమ్మా, ఇప్పటికే మాకు సుగ్రీవుడు ఇచ్చిన గడువు దాటింది. ఈ బిలం నుంచి మేము శీఘ్రంగా బయట పడేటట్లు చూడు. మమ్మల్ని కాపాడు. మేం ఇక్కడ చిక్కుకుపోతే, సీతను వెతికే పని నిలిచి పోతుంది," అన్నాడు హనుమంతుడు.

దానికి స్వయంప్రభ, "నేను నా తపశ్శక్తితో మిమ్మల్ని బయటికి పంపిస్తాను. మీరందరూ కళ్ళుమూసుకోండి," అన్నది.

వానరులందరూ వేళ్లతో కళ్ళు మూసుకుని, మరుక్షణమే బిలం వెలపల ఉన్నారు! అప్పుడు వారి వెంట ఉన్న స్వయంప్రభ వారితో, "ఇది వింధ్య పర్వతం. అది సముద్రం. మీకందరికీ శుభం కలుగుగాక!" అని తిరిగి వెళ్ళి పోయింది.

ఆమెరీవారి

సత్త్వా, భిజనసంపన్న,
స్వానుక్రోశ, జితేంద్రియః,
కృతజ్ఞ, స్సత్యవాదీ చ,
రాజా లోకే మహీయతే.

1

[బలవంతుడూ, మంచి కులంలో పుట్టిన వాడూ, అర్చులంటే దయగలవాడూ, ఇంద్రియా
లను జయించిన వాడూ, నిజం చెప్పేవాడూ అయిన రాజును లోకం మెచ్చుకుంటుంది.]

యస్తు రాజా స్థితో ధర్మే
మిత్రాణా ముపకారిణాం
మిత్ర్యా ప్రతిజ్ఞాం కురుతే
కో నృశంసతర స్తతః.

2

[అధర్మపరుడై, తనకు ఉపకారం చేసినవారికి అసత్యప్రమాణాలు చేసే రాజు మహా
పాపిష్టి వాడు.]

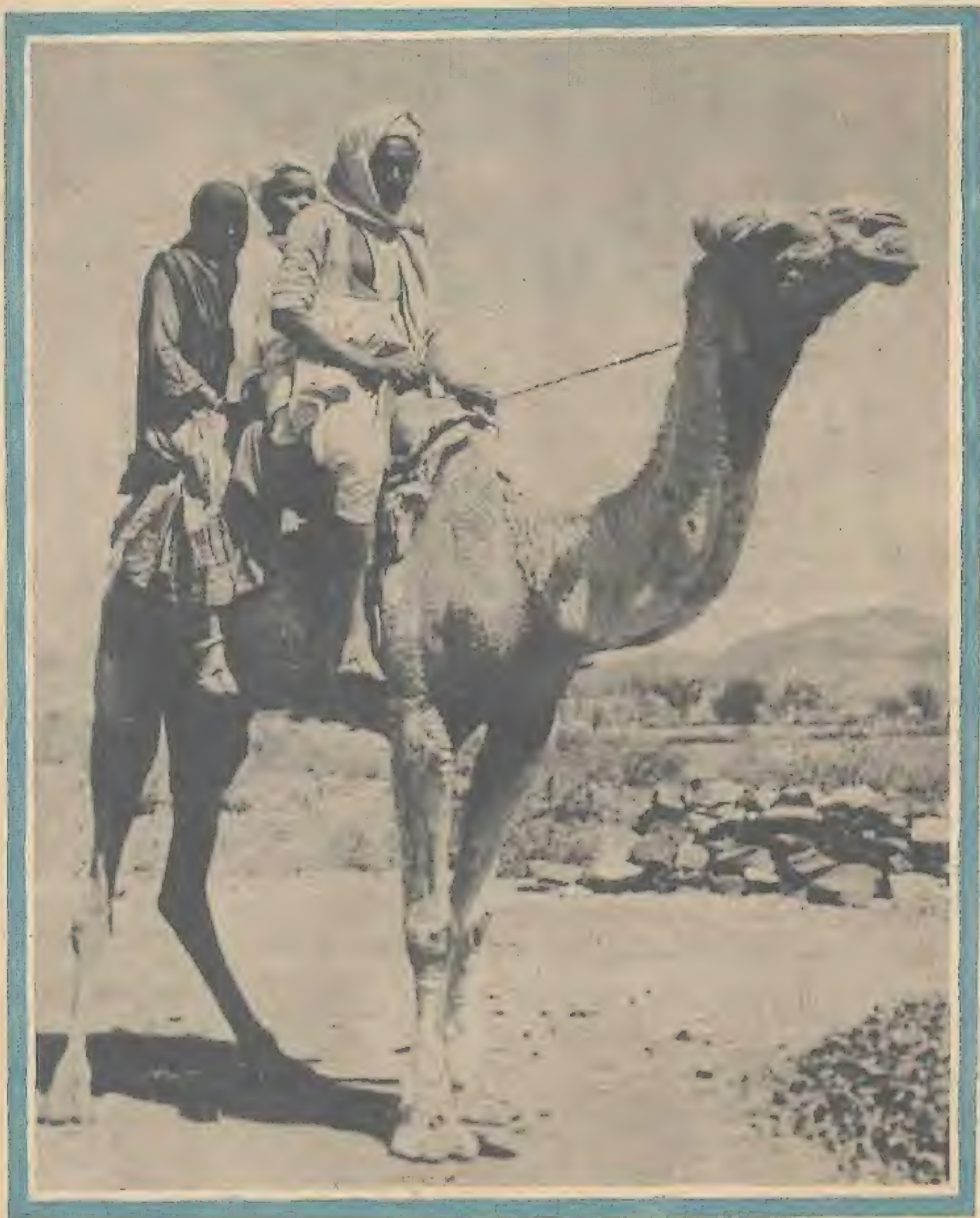
అమిత్రాణాం వధే యుక్తే,
మిత్రాణాం సంగ్రహే రతః
త్రివర్గఫల భుక్తాతు
రాజా ధర్మేణ యుజ్యతే.

3

[శత్రువులను చంపుతూ, మిత్రులను పెంపొందించుకుంటూ, ధర్మార్థకామాలను అను
భవించే రాజు రాజధర్మం చక్కగా నెరవేర్చుతాడు.]

రాజధర్మం

బహుమతి
పొందిన వ్యాఖ్య

ఒంటె కేం తెలుసు

పంపినవారు :
కే. పి. లత

కొత్తూర్ వీధి,
హన్మకొండ.

గాడిద బరువు

బహుమతి
పోందిన వ్యాఖ్య

పోటో వ్యాఖ్యల పోటీ :: బహుమానం రు. 20 లు

★

- * వ్యాఖ్యలు మే 20 వ తేదీలోగా చేరాలి. వ్యాఖ్యలు పోస్టుకార్డులపైనే మాత్రమే రాయాలి.
- * వ్యాఖ్యలు ఒక్కమాటలో గాని, చిన్న వాక్యంలో గాని వుండాలి. రెండు వ్యాఖ్యలకూ సంబంధం వుండాలి. గెలుపొందిన వ్యాఖ్యలు జూలై నెల సంచికలో ప్రకటించబడును.

చందమామ

ఈ సంచికలో కథలు - వింతలు - విశేషాలు

మిత్రభేదం - 23	...	2	మిత్రద్వయం	...	32
విచిత్రకవలలు-11	...	5	రత్నహారం	...	35
రాజయోగం	...	13	నేరపరిశోధన	...	40
ప్రయోజకుడు	...	19	పరివర్తన	...	43
ఉచితసలహాలు	....	23	వీరహనుమాన్ - 8	...	45
చంద్రద్వీపపర్వకుడు	...	27	అమరవాణి	....	53

రెండవ అడ్డు:

అమ్మకం

మూడవ అడ్డు:

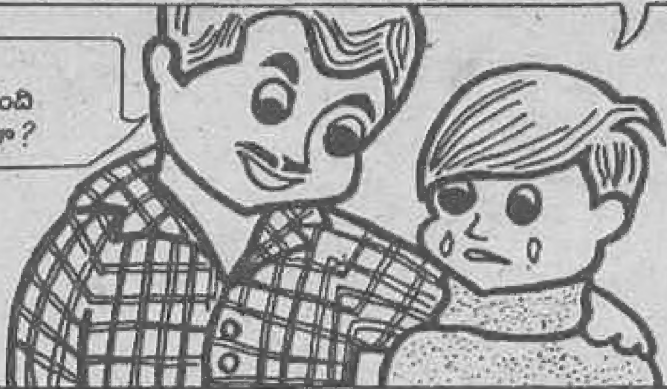
అరగింపు

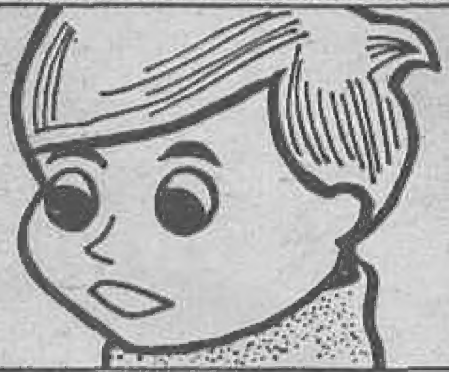
సరిగ్గా అడాడు...

ఇప్పుడక్కడ న్యూలవ్ క్రికెట్ ఆడాలి సానూ. కానీ నేను త్వరగా బేట్ అయిపోయాను.

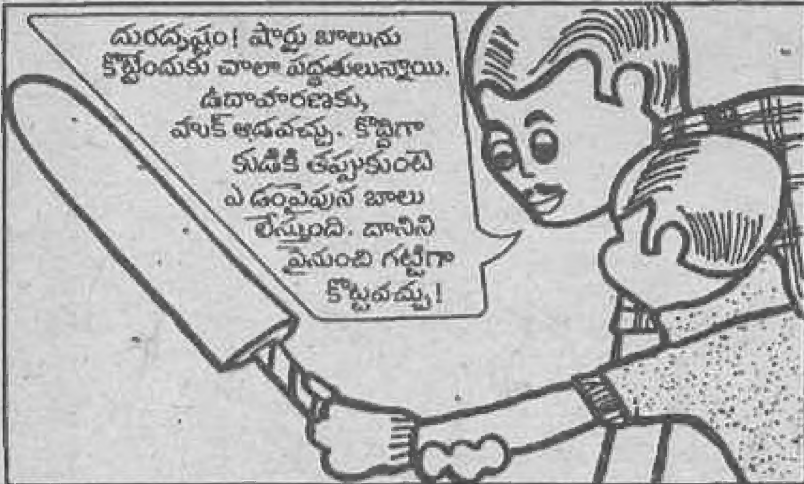
ఏం జరిగింది బాబూ?

సునీల్ పార్కు బాలు వేశాడు, నేను కట్ చేయబోయాను, బేట్ అందు తగిలింది, ఏకేట్ కేపర్ కు క్యాచ్ దొరికింది.

మరదలు! పార్కు బాలును కట్టేందుకు చాలా పద్ధతులున్నాయి. ఉదాహరణకు, హుక్ ఆడవచ్చు. కొద్దిగా కుడికి తప్పుకుంటే ఎడంవైపున బాలు తిప్పుంది. దానిని ఎదురించి గట్టిగా కొట్టవచ్చు!

బలంగా కొడతే - బేటుతో పాటు నీవు తిరుగుతావు. ఏకేట్ కేపర్ కు ఎదురుగా వస్తావు.

ఇప్పుడు యిండుమీండు రాత్రి ఎనిమిదన్నర అయింది. నిద్రపోవచ్చు లేముకున్నావా?

టోం చేశాత నోరు కడుక్కున్నా నాన్నా

లేదు అబ్బాయి. దంతక్షయ కారకమైన ఆహార అణువులన్నిటినీ తొలగించేయటకు నీవు నీ పళ్లను ప్రతిరాత్రి ప్రతిఉదయం తోముకోవాలి. నీవు ఇంకా నీ పళ్లను కూడా రుద్దుకోవాలి.

అలాగే నాన్నా.

మనమిద్దరం ఫోర్ హ్యాండ్స్ టూత్ పేస్టుతో మన పళ్లను తోముకుంటాం, రా

ఫోర్ హ్యాండ్స్
దంతక్షయ నిరోధక
స్వీయలయి తాకి పెక్

సమయోచిత సందర్భాన్ని చెప్పండి
రూ 50,000 లు విలువ చేసే
బహుమతులు గెలవండి

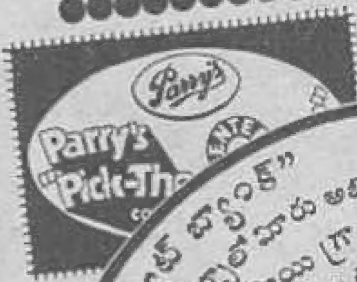
హీరోవో సమయోచిత సందర్భాన్ని చెప్పండి

పాటీల్

2 మొదటి బహుమానాలు — మీ ఇష్టమువచ్చిన
ఆభరణాల సమితి ఒక్కొక్కటి — విలువ రూ. 10,000/-

2 రెండవ బహుమానాలు. రెఫిజరేటరుగాని
వంట సరంజాముగాని ఒక్కొక్కటి — విలువ రూ. 5,000/-

50 కన్సోలేషన్ బహుమానాలు —
కాంచీపురము చీరలు ఒక్కొక్కటి — విలువ రూ. 400/-

హీరోవో సమయోచిత సందర్భాన్ని చెప్పండి
ఈ ఆంధ్రప్రదేశ్ పోటీలో మారు ఆదిలపించే మిళాయిలు
6 రుసుంల ఆదిలపాయి గ్రా 450లు
నిలదూ 12/-లు మూతమే.

స్టార్ లిన్
కన్సోలేషన్ లిమిటెడ్
మద్రాసు.

మారు దగ్గర రూసున్న
డిలరువద్ద మూ రె
వివరములతో గల
ఎంట్రీ ఫారములు
లభిస్తాయి.

త్వరపడండి!
పాటీల్
ముగింపు తేది
15 జూన్
1975

SAA/PRS/1665

Photo by: Mrs. DAMYANTI PATEL

CONSUMER

63

63

